

LOGAŠKE NOVICE

WWW.LOGATEC.SI - GLASILO OBČINE LOGATEC - LETNIK LI - MAJ 2020 - ŠT. 5

Kdaj do novega
OPN?

Logatec v primežu
koronavirusa in na poti
iz njega

Čebelarsko društvo
Logatec - že 115
let!

Megakorona
zakon

GLASBENA ŠOLA LOGATEC
VPIS NOVIH UČENK IN UČENCEV
ZA ŠOLSKO LETO 2020 - 2021

PREDMET	PRIPOROČLJIVA STAROST	OPOMBE
Predšolska glasbena vzgoja	5 let	vpis brez predhodnega preizkusa
Glasbena pripravnica	6 let	vpis brez predhodnega preizkusa
Plesna pripravnica	6 – 8 let	vpis brez predhodnega preizkusa
Balet	9 let	sprejemni preizkus
Klavir	7 – 9 let	sprejemni preizkus
Harmonika	7 – 9 let	sprejemni preizkus
Violina	7 - 9 let	sprejemni preizkus
Viola	7 – 9 let	sprejemni preizkus
Violončelo	7 – 9 let	sprejemni preizkus
Kontrabas	11 – 18 let	sprejemni preizkus
Kitara	7 - 9 let	sprejemni preizkus
Harfa	7 - 9 let	sprejemni preizkus
Kljunasta flavta	7 - 9 let	sprejemni preizkus
Flavta	10 – 12 let	sprejemni preizkus
Oboa	10 – 12 let	sprejemni preizkus
Klarinet	10 – 12 let	sprejemni preizkus
Fagot	10 – 18 let	sprejemni preizkus
Saksofon	10 – 12 let	sprejemni preizkus
Rog	9 – 11 let	sprejemni preizkus
Trobenta	9 – 11 let	sprejemni preizkus
Pozavna	9 – 11 let	sprejemni preizkus
Tuba	11 – 18 let	sprejemni preizkus
Druga konična trobila	10 – 18 let	sprejemni preizkus
Tolkala	9 – 18 let	sprejemni preizkus
Petje	17 – 24 let	sprejemni preizkus
Orgle	11 – 18 let	predznanje štirih (4) razredov klavirja
Citre	9 – 11 let	sprejemni preizkus
Tamburice	9 – 11 let	sprejemni preizkus
Otroški pevski zbor	6 – 9 let	sprejemni preizkus
Mladinski pevski zbor NOVO!	10 – 15 let	sprejemni preizkus
Druge VIZ: Jazz-rock-pop (JRP) električna klaviatura	ni omejitve	sprejemni preizkus
Druge VIZ: Jazz-rock-pop (JRP) bobni	8 – 30 let	sprejemni preizkus
Druge VIZ: Jazz-rock-pop (JRP) kitara	ni omejitve	sprejemni preizkus
Druge VIZ: Jazz-rock-pop (JRP) bas kitara	ni omejitve	sprejemni preizkus
Druge VIZ: Jazz-rock-pop (JRP) petje	12 – 18 let	sprejemni preizkus
Nadaljevalni program za klasične inštrumente NOVO!	ni omejitve	predznanje šestih razredov inštrumenta

Vpis v Predšolsko gl. vzgojo, Gl. pripravnico, Pl. pripravnico (brez sprejemnega preizkusa) in Balet bo potekal od ponedeljka, 18. 5. 2020 do petka, 26. 6. 2020, preko **eprijavnice** na www.gslogatec.si

Sprejemni preizkusi:

Logatec	Četrtek, 18. junija 2020 od 17. do 19. ure
Logatec	Petek, 19. junija 2020 od 17. do 19. ure
Logatec	Sobota, 20. junija od 10. do 12. ure
Rovte (dislocirani oddelki)	Petek, 19. junija 2020 od 17. do 18. ure

Pomembno! Na sprejemni preizkus se je potrebno predhodno prijaviti preko **eprijavnice** na www.gslogatec.si

IZ OBČINSKE HIŠE

- Logaška občina v času epidemije na pomoč gospodarstvu ..... str. 4
 Kdaj do novega OPN?..... str. 5
 Netopirji in koronavirusi ..... str. 7

AKTUALNO

- Logatec v primežu koronavirusa in na poti iz njega..... str. 11
 Župan B. Menard: »Normalnega« stanja ne bo več ..... str. 14
 Šola na daljavo povezala učence, starše in učitelje ..... str. 16

V SREDIŠČU

- Zakaj je 20. maj svetovni dan čebel? ..... str. 21
 ČD Logatec – že 115 let! ..... str. 22
 Andrej s Kalc: Čebele me pomirijo in razveselijo ..... str. 24

KULTURA

- O Logatcu in zapisovanju njegovih delov ..... str. 29
 100 let kina v Logatcu ..... str. 30

MED NAMI

- Lea Mihevc: V vsaki novi vlogi najdem izziv ..... str. 33

POSLOVNE STRANI

- Megakorona zakon: ukrepi za omilitev posledic epidemije .. str. 35

Spoštovane, spoštovani,

sonce, narava, polna energije, tu je mesec maj. Ime je dobil po rimski boginji Maji. Vse bujno zeleni in cveti. Slovenci mu izvorno rečemo veliki traven. Čebele hitijo s cveta na cvet, nabirajo medicino in cvetni prah. Niso sebične, naravi z opraševanjem več desetkrat vrnejo, kar s pridnostjo vzamejo.

Ravnajmo se po čebelah - rek, ki veliko pove o dogajanjih, spremembah v naravi in o aktivnostih v čebelnjaku. Čebela je simbol delavnosti, varčnosti, socialne ekonomije. V panju je hierarhija, vsak ve za svojo vlogo in položaj. Matica skrbi za zarod, troti oplodijo matico, čebele delavke prinašajo »material« za popolnost panja. Čebele so za svojo družino samooskrbne in samozadostne. Med, cvetni prah, matični mleček, propolis so odlični vir energije, naravni antibiotik, antiseptik. Za človeka neizmerno bogastvo.

Čas, ko nam tempo življenja narekuje virus neznanega izvora covid-19, se je ustavil. Začeli smo poslušati svoj notranji glas, razmišljati o podnebnih spremembah in o mnogih nasvetih strokovnjakov, da je potreben posluh naravi. Naš »panj« in cel »čebelnjak« je nezaščiten, ogrožen. Pozabili smo na moč naravnega zdravljenja. Naše največje zdravilo so čista pitna voda, zrak, sonce z UV žarki, veselje do življenja. Osebna higiena in čistost okolja. Mnogi čebelji izdelki, apiterapija, rastline, moč zemlje in neba so energije, ki lahko pomagajo našemu telesu. Okrog nas naredijo »ščit«. A brez našega truda, pridnosti in odgovornosti do lastnega življenja in družbe ne gre. Veliko moč za človeštvo imajo socialni stik, kultura, šport. Preobilje, lenoba, pohlep, zavist, sovraštvo nas slabijo in onemogočajo videti, začutiti in slišati, kako iz težav. Odgovor je v posodi vsega znanja »akaaše«, le prave valove moramo ujeti. Mnogi strokovnjaki se trudijo odkriti zdravilo. Uspeli bodo, zavedajoč se, kako velika moč je v skupnosti enako mislečih. Hitrost rešitve onemogočajo »saboterji«, ki vnašajo dvom pod krinko človekovih pravic in so proti strogim navodilom NIJZ, vlade RS in CZ.

Ljudje, uspeli bomo. Odvisno je od nas, vsakega posameznika, ali več troši, kot ustvari. Je pripravljen delati za dobro sebe, družine in skupnosti. Bodimo kot čebele, vzdržujmo red, čistočo, upoštevajmo navodila narave in stroke.

Zahvaljujem se vsem, ki so v tem času velike preizkušnje za človeštvo opravljali strokovno, zaupano delo, ter vam, spoštovani občanke, občani, za upoštevanje navodil in strpnost. Kot vedno: SKUPAJ ZMOREMO VSE.

Bodite in ostanite zdravi, župan Berto Menard

Logaške novice, glasilo Občine Logatec

ISSN 03509281

Logaške novice brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v občini

Izdajatelj: Občina Logatec,

Tržaška 50 A, 1370 Logatec

Odgovorna urednica:

Blanka Markovič Kocen

Uredniški odbor: Metka Bogataj, mag. Dejan Šraml, Marcel Štefančič, Branislav Pevec, predstavnik/predstavnica Občine Logatec za odnose z javnostmi

Grafično oblikovanje in tisk: Grafika Gracer, d.o.o.,

Grafični koncept: Nicolas Sautet

Datum izida: 18. 5. 2020

Naklada: 4.650 izvodov

Naslovnica: Čebelica

Foto: Primož Godina

Logaške novice izhajajo enkrat mesečno. Roki izida in oddaje prispevkov so objavljeni na spletni strani občine Logatec. Prispevki naj ne bodo daljši od ene tipkane strani, pisava Times New Roman, pt 11. Pisma bralcev so lahko dolga največ eno tipkano stran, pisava Times New Roman, velikost pisave 11 pt. Prispevke s fotografijami pošljite na poštini ali elektronski naslov. Prispevki naj bodo kratki in jedrnat, pripišite ime in priimek avtorja prispevka in fotografije ter kdo oziroma kaj je na fotografiji. Nepodpisanih prispevkov ne bomo objavili, uredništvo si pridržuje tudi pravico do krajšanja in neobjave prispevkov.

LOGAŠKA OBČINA V ČASU EPIDEMIJE NA POMOČ GOSPODARSTVU

V duhu omejitev v času epidemije je 23. 4. potekala tudi izredna seja logaškega občinskega sveta. Občina Logatec bo obrtnike in podjetnike oprostila plačila najemnin za prostore v njeni lasti za čas trajanja epidemije, omogočila jim bo zamik plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, kot stoodstotna lastnica komunalnega podjetja pa razmišlja tudi o oprostitvi oziroma o zmanjšanju plačila komunalnih storitev.

Tokrat je bila seja sklicana v veliki dvorani Narodnega doma, da so prisotnim lahko zagotovili varnostno razdaljo, ob vходу pa

so prejeli tudi zaščitne maske. Glasovanje o sklepih je potekalo kot nekoč – z dvigom zelenih in rdečih kartončkov. Po besedah župana Berta Menarda so se za izredno sejo odločili zaradi čim manjše vključenosti članic in članov občinskega sveta, točke dnevnega reda pa po njegovih besedah z vsemi svetniškimi skupinami uskladili že prej.

Ker so se svetniki torej že pred sejo usklajevali po elektronski pošti, je glasovanje o petih točkah o spremembah javnih zavodov potekalo razmeroma tekoče, nekaj več razprave pa je bilo ob predlogih ukrepov občine za lajšanje posledic epidemije koronavirusa. Logaški občinski svet je na izredni seji županu in občinski upravi naložil, naj preverita zakonske možnosti pomoči gospodarskim subjektom pri plačevanju stroškov komunalnih storitev.

Po predlogu bi podjetnikom s prepovedjo poslovanja priznali stoodstotno oprostitev plačila komunalnih storitev, tistim z zmanjšanim obsegom poslovanja pa 30-odstotno oprostitev. Izpolnjevanje meril bi preverili

iz podatkov Ajpesa. Obrtnikom in podjetnikom naj bi pomagali tudi s subvencioniranjem obrestnih mer pri posojilih in najemnin za prostore v zasebni lasti.

Župan je izrazil zadovoljstvo z delom civilne zaščite in vseh, ki v času epidemije nudijo pomoč občanom, slednje pa je pohvalil za upoštevanje navodil in omejitev. V Logatcu smo namreč do konca aprila zabeležili le tri okužene s koronavirusom, k sreči pa se ta ni pojavil v nobenem od tukajšnjih domov za starejše.

*Blanka Markovič Kocen
Foto: Uroš Gutnik*

KAMENČKI PRIJAZNOSTI POD SEKIRICO

Sredi aprila je sprehajalce pod Sekirico prijetno presenetila škatla, napolnjena z umetno poslikanimi kamenčki. Priložen napis je mimoidoče nagovarjal, naj si vzamejo kamenček za srečo.

To povabilo so sprehajalci očitno vzeli za res, saj je bila 10. aprila škatla ob lipi poleg vlečnice še polna kamenčkov, naslednji dan pa jih je ostalo zelo malo. V enem dnevu so mimoidoči vzeli okoli 400 kamenčkov, kolikor jih je bilo po moji oceni v škatli. To nam pokaže tudi na res veliko število sprehajalcev okoli Sekirice, ki se je v času pandemije še povečalo. Upam, da so vsi, ki so kamenčke vzeli, upoštevali higienska priporočila za preprečevanje okužbe s koronavirusom, saj so lahko tudi kamenčki, ki so sicer dani z dobrim namenom, potencialni prenašalci bolezni.

Ne vemo, kdo je kamenčke sreče postavil pod lipo z razpelom, vsekakor pa je s tem dejanjem razveselil in presenetil vse, ki so takrat šli mimo. K temu ga (jih?) je verjetno vodila akcija, ki jo je lani izpeljalo društvo Humanitarček kot nosilec Mednarodnega dneva prijaznosti. Le-tega že

od leta 1998 po svetu sicer praznujejo 13. novembra. Vsako leto na ta dan v številnih državah z deljenjem rumenih rož poudarjajo potrebo po preprostih dejanjih, s katerimi polepšamo življenje drug drugemu. Društvo Humanitarček se je lani odločilo, da namesto podarjanja rož (ki so sicer lepe, ampak minejo) preplavi Slovenijo s popisanimi kamenčki. Prostovoljci so jih poslali preko 15.000.

Očitno je ta gesta spodbudila še druge v našem kraju, saj so se po Logatcu kmalu pojavili novi, drugače popisani kamenčki z lepimi mislimi. In kaj narediti, če naletite na tak pobarvan kamenček? Podarite dobro misel, dejanje, nasmeh - naprej! Seveda pa ni treba, da nas mediji in kamenčki opozarjajo na prijaznost enkrat letno, ampak smo lahko in bodimo prijazni vsak dan.

Besedilo in foto: Primož Godina

KDAJ DO NOVEGA OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA?

Pravega, kratkega odgovora na zgornje vprašanje ni mogoče podati. Zakaj je tako, bomo skušali razložiti v nadaljevanju in vam predstaviti kompleksnost postopka spreminjanja namenske rabe zemljišč in sprejemanja občinskega prostorskega načrta.

Občina Logatec je leta 2012 sprejela nov prostorski planski dokument Občinski prostorski načrt občine Logatec (Logaške novice, št. 10/12, v nadaljnjem besedilu: osnovni OPN), ki je nadomestil prejšnji tovrstni dokument, več kot dve desetletji star dolgoročni in srednjeročni prostorski plan. V obdobju po sprejemu osnovnega OPN in njegovi uveljavitvi se je prostorski akt uspešno izvajal, pa tudi dopolnjeval in spreminjal. Spremembe in dopolnitve so bile vezane bolj na besedilo odloka, predvsem zaradi uskladitev občinskih pobud za posege v prostor, npr. zadrževalnik; dopolnitev uporabljenih izrazov v povezavi z novim podzakonskim aktom, ki ureja razvrščanje objektov glede na zahtevnost gradnje; spremembe določil v povezavi z objekti in napravami za oglaševanje; posamične spremembe in dopolnitve posebnih prostorskih izvedbenih pogojev; poenotenje izrazov in bolj splošne določbe za lažje odločanje v upravnih postopkih. V sprejem osnovnega OPN so bile vključene razvojne pobude, podane med leti 2004 - 2007.

Po sprejemu osnovnega OPN je Občina Logatec, torej vse od leta 2007, stalno prejemala pobude za spremembo določil veljavnega OPN, ki so se nanašala predvsem na spreminjanje namenske rabe prostora.

»Sodobni razvoj prostora se srečuje z dvema nasprotujočima si trendoma. Po eni strani gospodarska rast s težnjo po liberalizaciji norm in povečanim investiranjem povečuje pritiske na prostor, po drugi pa vedno strožje okoljevarstvene zahteve zvišujejo prag dovoljenih posegov. Pri pripravi prostorskih aktov se to kaže v obliki velikega razkoraka med pričakovanji pobudnikov in končnim rezultatom.«

Zavrtanik, 2013

Dejstvo je, da so ob pripravi občinskih prostorskih aktov ravno pobude za spremembo namenske rabe prostora pojav, ki terja posebno obravnavo. Razlog je predvsem njihova številčnost, obenem pa gre za take vrste posegov, ki v prostor ne sodijo oziroma so neustrezno umeščeni. Tipičen primer je želja po gradnji na najkvalitetnejših kmetijskih zemljiščih ali pa na poplavnih območjih. V primeru, da se takšne pobude neselektivno prepusti v nadaljnji postopek načrtovanja, so se z njimi primorani ukvarjati izdelovalci prostorskih aktov, občinske službe in državni nosilci urejanja prostora, kar bremeni in podaljšuje postopke, zaradi sočasnosti

priprave občinskih prostorskih načrtov pa to usodo delijo tudi tisti načrtovani posegi v prostor, ki so z vidika javnega interesa nujno potrebni (družbena in gospodarska javna infrastruktura, pomembni razvojni projekti ipd.) in prostorsko neproblematični.

Kot navaja Barbara Radovan, generalna direktorica Direktorata RS za prostor, graditev in stanovanja na Ministrstvu RS za okolje in prostor: »V ustrezno opredeljevanje namenske rabe prostora in s tem v doseganje vzdržnega prostorskega razvoja lahko vodijo le uveljavljeni prostorsko načrtovalski in urejevalski instrumenti, kar pomeni ustrezno določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občin, pri čemer pa možnost podajanja individualnih pobud ne more biti izključena. Pobude zato lahko predstavljajo dopolnitev sistema načina določanja namenske rabe v smislu pokazatelja tendenc prostorskih potreb.«

V letu 2017 je Ministrstvo RS za okolje in prostor pripravilo Priročnik za obravnavo takih pobud z namenom, da občinam omogoča presojo sprejemljivosti podanih pobud na poenoten način, še preden jih vključijo v postopek priprave prostorskega akta. Z ustrezno obravnavo lahko občine zmanjšajo število pobud, ki jih vključijo v postopek ter tako manj bremenijo prostorski akt, s tem pa je postopek priprave prostorskega akta lahko hitrejši. Že pred objavo tega Priročnika je Občina Logatec na podoben način presojala ustreznost podanih razvojnih pobud.

Razvojne pobude – trije sklopi, zdaj pa naprej

Razvojne potrebe v občini so bile izražene v obliki pobud po spremembi namenske rabe zemljišč. Občina bo pobude po spremembi namenske rabe zemljišč, ki izpolnjujejo pogoje glede skladnosti s cilji prostorskega razvoja občine, upoštevanja varstvenih in varovalnih omejitev v prostoru, ustreznosti z vidika urbanističnih meril in možnosti opremljanja zemljišč za gradnjo, ustrezno vključila v osnutek novega OPN. Opredelitve do pobud za spremembo namenske rabe prostora je Občina Logatec vsakokrat pripravila skupaj s pooblaščenimi prostorskimi načrtovalci.

	leto podajanja pobud	število obravnavanih pobud
prvi paket pobud	2007-2013	350
drugi paket pobud	2013-2015	147
tretji paket pobud	2015-2019	225
Skupaj število obravnavanih pobud:		722

Vsem, ki so pobude podali, so bila za vsak sklop ob zaključku posredovana obvestila o rezultatu analize. Taka analiza občini predstavlja izhodišče za nadaljnjo pripravo osnutka novega OPN.

Sprememba zakonodaje prinesla spremembo postopka sprejemanja OPN

Ob vsem tem se spreminja tudi prostorska zakonodaja. Tako je v letu sprejema osnovnega OPN veljal Zakon o prostorskem načrtovanju (sprejet 2007), sledile so spremembe prostorske zakonodaje v letu 2017, ko je bil sprejet Zakon o urejanju prostora in velja danes.

Postopek se je z novo zakonodajo spremenil toliko, da se predhodno, pred pripravo prostorskih aktov, izdelajo ustrezne strokovne podlage. V letu 2020 bo Občina Logatec pričela s pripravo obveznih in drugih strokovnih podlag; Urbanistična zasnova, Krajska zasnova in Elaborat ekonomike. Ob tem je treba pripraviti oziroma določiti še ureditvena območja naselij in območja za dolgoročni razvoj naselij na podlagi drugih strokovnih analiz, kot so: Načrt preskrbe zemljišč, Evidenca stavbnih zemljišč in določitev njihove razvojne stopnje, Študija ustreznosti.

Šele te obvezne in druge strokovne podlage bodo dovolj za pripravo Izhodišč, v katerih se po novi zakonodaji opredeli namen in potreba po pripravi OPN, opredelitev ključnih vsebinskih predlogov in širitev ter obrazložitev skladnosti s hierarhično višjimi akti ter ocena potreb po investicijah v infrastrukturo. V tej točki se po novem prvič vključuje javnost. Javnost tako lahko podaja pripombe in predloge že na začetku, v fazi Izhodišč, ki se jih nato dopolni in potrdi. Šele po potrjenih Izhodiščih sledi priprava osnutka OPN, v katerega se vključijo razvojne pobude za spremembo namenske rabe zemljišč. Postopek se nato nadaljuje s pridobivanjem mnenj nosilcev urejanja prostora, dopolnjenim osnutkom in nje-

»Vsi želimo živeti v urejenem, čistem okolju. Pogoj je dobro načrtovan urbanizem, usklajen z mnogimi elementi, kot so naravne danosti prostora, kulturna dediščina, kvalitetna komunalna, prometna infrastruktura z vsemi ekološkimi in socialnimi potrebami. Priprava OPN je zelo zahteven postopek, podkrepljen s stroko in mora biti pred sprejemom usklajen z vsemi deležniki. Usklajevanje potrebuje čas in zaupanje.«

Berto Menard, župan Občine Logatec, 2020

govo javno razgrnitvijo, pripravo predloga odloka in pridobitev drugih mnenj ter sprejem na občinskem svetu. Občina tako planira v tem in prihodnjem letu pridobiti večino strokovnih podlag, da bi v letu 2022 nadaljevali s pripravo Izhodišč in osnutka OPN, kjer bi posamezniki lahko videli grafično umestitev svojih pozitivno opredeljenih razvojnih pobud za spremembo namenske rabe prostora.

Tudi na spletni strani občine je objavljeno to besedilo, poleg pa smo dodali preglednico predvidenega postopka sprejema OPN po novem zakonu, kot ga je določila država. Že hiter pogled na preglednico nam poda razlog, zakaj spremembe namenske rabe prostora potekajo tako počasi.

Občinska uprava

ALTERNATIVNA PREHRANA PRI OTROCIH

Marca nam je v sklopu strokovnih predavanj iz programa »Šola za življenje« predavala magistrica dietetike ga. Marjana Benigar Manias, zaposlena v Zdravstvenem domu Logatec. Na slikovit način nam je predstavila različne oblike alternativne prehrane, med katerimi je najbolj razširjeno in splošno poznano vegetarijanstvo.

Spoznali smo, da obstaja več vrst vegetarijanstva, ki se med seboj razlikujejo po tem, katero živilo živalskega izvora je izključeno iz prehrane (meso, ribe, jajca ali mlečni izdelki). Pri npr. lacto-ovo-vegetarijanstvu je izključeno meso, mesni izdelki in ribe, pri veganstvu pa so iz prehrane izključena vsa živila živalskega izvora.

Hranila so pomembna za delovanje možganov, oskrbo telesa z energijo in druge presnovne procese v telesu. Določena hranila najdemo samo v rastlinski prehrani (npr. vitamin C), druga zgolj v živalski (npr. omega3 maščobne kisline, vitamin

B12), nekatera pa so prisotna v obeh virih (npr. beljakovine, kalcij, železo). Podrobneje so bila predstavljena hranila (beljakovine, železo, kalcij, selen, vitamin B12, omega3 maščobne kisline), katerih zaradi slabše absorpcije iz rastlinskih virov lahko primanjkuje pri vegetarijanski prehrani. Ker so otroci v obdobju rasti in razvoja, ni pomembno samo koliko, ampak tudi kaj pojedjo. Priporočena je raznolika in uravnotežena prehrana. Tako mešana kot vegetarijanska prehrana sta lahko zaradi velikega vnosa sladkorjev, maščob in pre-

delanih živil neuravnoteženi in kot taki predstavljata povečano tveganje za razvoj debelosti in bolezni pomanjkanja hranil ne le pri otrocih, ampak tudi pri odraslih. V Sloveniji je Razširjeni strokovni kolegij (RSK) za pediatrijo podal priporočila, da je za otroke najprimernejša njihovi starosti prilagojena mešana prehrana, saj menijo, da ni opravljenih dovolj raziskav v prid vegetarijanski prehrani pri otrocih. Za najmlajše so odsvetovali vegansko in makrobiotično prehrano, ker sta lahko škodljivi za otrokovo zdravje.

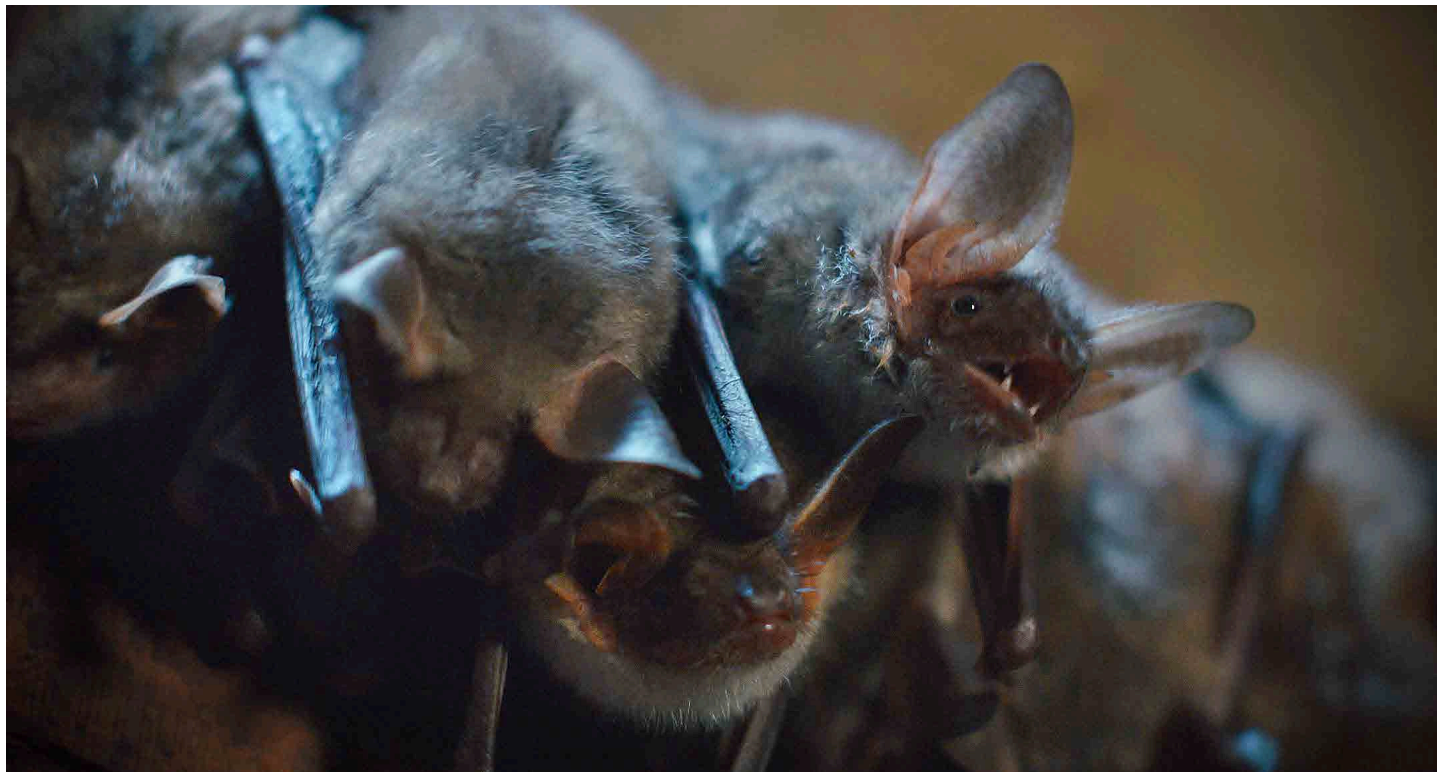
V zaključnem delu predavanja je bila predstavljena tudi »Dieta za ohranitev planeta« oziroma drugače poimenovana »Planetarna« zdrava prehrana, ki naj bi imela ugoden vpliv na okolje in zdravje prebivalstva. Namen slednje je količinsko zmanjšati trenutno uživanje živil živalskega izvora, ne pa izločitev le-teh. Podobna priporočila so za otroke podale strokovne organizacije iz držav, kot sta Nemčija in Kanada.

Marjana Benigar Manias, mag.dietetike

NETOPIRJI IN KORONAVIRUSI

Navadni netopirji v zvoniku cerkve sv. Marjete v Dolenji Planini (foto: Matej Vranič)

Netopirjem, edinim letočim sesalcem na Zemlji, namenjeno pozornost tudi v okviru projekta KRAS.RE.VITA, ki trenutno poteka na Cerkniškem jezeru in Planinskem polju.

V preteklih mesecih so bili netopirji deležni precej negativne konotacije po vsem svetu, saj se jih neupravičeno krivi za pojav pandemije bolezni COVID 19. Zaradi tega smo se v projektni ekipi odločili podati nekaj osnovnih dejstev, ki podrobneje pojasnjujejo to področje.

Koronavirusi zagotovo obstajajo že tisoče let, vendar običajno niso nevarni za ljudi. Znani so že vrsto let pri mnogih vrstah tako domačih kot divjih živali, prisotni so tudi pri netopirjih.

Netopirji niso gostitelji virusa SARS-CoV-2, ki povzroča pandemijo, so pa pri nekaterih potrdili sorodne viruse. Preskoki bolezni z ene živalske vrste na drugo so na splošno zelo redek pojav, pri netopirskih koronavirusih pa je po sedanjem znanju potreben še vmesni gostitelj. Zato verjetnost neposrednega preskoka teh virusov na ljudi skoraj ne obstaja. Še več, neposrednega prenosa SARSu podobnih netopirskih koronavirusov z netopirjev na ljudi do sedaj kljub obsežnemu raziskovanju niso potrdili še nikjer na svetu. Zato vam ni treba skrbeti, če ste bili v prostoru z netopirji (npr. jame) ali če ti bivajo v vaši neposredni bližini (zunanji opaz hiše ali bloka). Ker netopirji niso gostitelji virusa SARS-CoV-2, tega ni tudi v njihovih iztrebkih – gvanu. Na srečo tudi ostali koronavirusi izven živali preživijo le od nekaj ur do nekaj dni. Zato malo starejše gvano tudi na splošno ni problematično z vidika okužbe s preostalimi koronavirusi. Je pa vsekakor smotrno upoštevati priporočila glede higiene pri

stiku z živalmi, tako domačimi kot divjimi.

SARS-CoV-2 je virus, ki ga prenašajo ljudje in ne netopirji. Raziskovalci na podlagi študij in raziskav domnevajo, da je prišlo pri vseh primerih bolezni v preteklosti (SARS, MERS, ebola...) do preskoka na ljudi preko vmesnega gostitelja, ki pa ga do sedaj pri virusu SARS-CoV-2 še niso našli. Virusu, ki povzroča pandemijo COVID 19 je najbolj soroden netopirski koronavirus, ki so ga našli pri vzhodnoazijski vrsti netopirja, vendar tudi tam niso odkrili neposrednega prenosa z netopirjev na ljudi.

Netopirji, ki živijo v Sloveniji, se stikov z ljudmi in ostalimi živalmi izogibajo, ker zanje predstavljamo nevarnost in nismo povezani z njihovim načinom prehranjevanja. Netopirji imajo tudi izjemno dobra čutila, zato so bližnja srečanja netopirjev in ljudi zgolj naključna. V Sloveniji tudi ne prihajamo v tako tesne stike z netopirji kot v nekaterih drugih kulturah, na primer v Južni Aziji.

V Sloveniji živi 30 vrst netopirjev, v Evropi pa več kot 40. Vse vrste v Sloveniji so zavarovane, med njimi jih je deset, ki so tudi del evropskega omrežja območij Natura 2000. Tem vrstam je namenjena posebna pozornost za ohranjanje njihovih habitatov, kar počnemo tudi v okviru projekta KRAS.RE.VITA, v katerem je največje pozornosti deležna vrsta navadni netopir (*Myotis myotis*).

Netopirji so pomemben člen zdravih ekosistemov in posledično smo ljudje deležni blagodejnih učinkov njihovega obstoja. Pri nas npr. se netopirji prehranjujejo z žuželkami in drugimi členonožci ter so lahko učinkovita pomoč pri zatiranju škodljivcev. Spremembe v populacijah žuželk se tako posledično odražajo tudi na

populacijah netopirjev. Vrtničarji in kmetje pa znajo tudi povedati tudi, da so netopirski iztrebki – gvano – zelo dobro gnojilo z visoko vsebnostjo dušika in fosforja. **Netopirji so pokazatelj stanja okolja, v katerem živimo.** Prisotnost pestre združbe različnih vrst netopirjev tako pomeni dobro stanje življenjskih okolij tudi za nas, ljudi.

Že tako družbeno nepriljubljenim netopirjem je neupravičeno pripisana krivda za pojav pandemije bolezni COVID 19 le še dodatek

k številnim že obstoječim grožnjam za njihov obstanek. Pandemija je vsekakor srhljiv opomin človeštvu, da mora za svojo dobrobit z naravo živeti in zanjo skrbeti ter ne le dominirati nad njo.

Naj so vam netopirji ljubi ali ne, so strah, jeza ali celo sovraštvo do teh nočno aktivnih letalcev povsem odveč. Netopirji so živali, ki jih povprečen Slovenec le redko vidi, kaj šele sreča. Če pa že kakšnega kje zagledate, mogoče celo kakšnega potrebnega vaše pomoči, članku prilagamo povezavo in številko t. i. **NETOPIROFON-a**, ki ga je vzpostavilo Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev: **068/650-090** (http://www.sdpvn-drustvo.si/kdo_smo.html).

*Zbrala in priredila Nina Doles,
koordinatorka projekta KRAS.RE.VITA*

po literaturi projekta **LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje NATURE 2000 v Sloveniji (IPE/SI/000011)** z naslovom: **Virus SARS-CoV-2 je virus, ki ga prenašajo ljudje. Neposredni prenos netopirskih koronavirusov na ljudi ni bil zaznan nikjer na svetu** (http://www.natura2000.si/fileadmin/user_upload/LIFE_Narava/informacije_o_netopirjih_in_koronavirusih.pdf) z dne 31. 3. 2020 ter članku Tuttle, Merlin D.: **A viral witch hunt** v reviji *Issues in Science and Technology* z dne 27. 3. 2020 (<https://issues.org/a-viral-witch-hunt-bats/>)

POLICIJSKA KONJENICA V LOGATCU

»Policisti konjeniki Postaje konjeniške policije Ljubljana opravljamo policijske naloge na celotnem območju Policijske uprave Ljubljana. Pogosto se pojavljamo tudi na preventivnih aktivnostih. Med drugim smo bili prisotni na javni prireditvi dan brez avtomobila, ki jo je septembra lani organizirala Občina Logatec.

22. aprila sta policista konjenika s konji opravljala patroljno službo na območju občine Logatec, kjer sta izvajala naloge policije s konji s poudarkom na ugotavljanju spoštovanja aktualnega odloka Vlade RS o gibanju in zbiranju ljudi, varstva okolja na celotnem območju občine.

Policisti konjeniki opravljajo povsem enake naloge, kot jih opravljajo drugi policisti, razlika je zgolj v načinu in kraju, kjer te naloge opravljajo, da so čimbolj učinkoviti. Dejstvo je, da so policisti na konju bolj vidni in ima tako njihova prisotnost pomemben preventivni učinek.

Policisti na konju velikokrat tudi navezujejo stike z ljudmi ravno zaradi živali, ki so zanimive tako otrokom kot drugim občanom. Sicer pa je zagotavljanje varnosti njihova prednostna naloga in izvajanje nalog s konji zagotovo pripomore k večji splošni varnosti ljudi.

Vir: PU Ljubljana

MAR JE TO RES TISTO PLANINSKO POLJE, KI BI GA RADI PUSTILI SVOJIM VNUKOM?

22 aprila obeležujemo Svetovni dan Zemlje. Letošnji moto je »v znamenju podnebnih ukrepov«. Ob tej priložnosti bi radi izpostavili projekt KRAS.RE.VITA, ki skozi ukrepe projektnih aktivnosti skuša ohraniti košček našega dragocenega planeta. Zavedamo se, da je to le eden izmed korakov v skrbi za ohranitev ranljivega Planinskega polja, pa vendar ni zanemarljiv.

Planinsko polje je eno izmed naših najbolj slikovitih in značilnih kraških polj. K njegovi lepoti, posebnosti oziroma že kar čarobnosti veliko prispevajo čudoviti cvetoči travniki. Mokrotni travniki so prava zakladnica rastlinskih in živalskih vrst, poleg tega pa za nas brezplačno opravljajo številne ekološke funkcije, kot so čiščenje vod, uravnavanje vodnih in temperaturnih nihanj, blaženje klime, skladiščenje organskih snovi in ogljika ...

V okviru projekta smo že večkrat prikazali neprecenljive lepote Planinskega polja ter naš trud in trud nekaterih kmetov za njihovo ohranjanje. V tokratnem prispevku pa smo se odločili za drugačen pristop in s slikovnim materialom prikazujemo z vidika varstva narave neustrezne rabe posameznikov. Bo to naša dediščina vnucom? Upamo, da bo ta prikaz morda pri nekaterih spodbudil željo po spremembi, saj vsi lahko kaj prispevamo predvsem s svojim ravnanjem.

Zahajanje obiskovalcev na polje po lastni volji varovanim habitatom povzroča nepovratno škodo, julij 2019.

Tudi kopanje melioracijskih jarkov vodi v spremenjene rastiščne režime na travniških, zaradi česar na račun splošno razširjenih začnejo izumirati redke vrste.

Prekomerno gnojenje povečuje vnašanje hranil v sicer revne močvirne habitate, na katerih uspevajo redke rastline, ki gnojenja ne prenašajo in zaradi tega izumrejo ali pa jih druge rastline, ki so

ob gojenju konkurenčnejše, prerastejo. Slednje tvorijo drugačne združbe, ki niso tako redke kot izvirne. Pri gnojenju zaradi poplavljanja polja prihaja tudi do vnašanja hranil v s hranili reven ekosistem jam, kjer prihaja do izumiranja jamskih vrst.

Gnojenje travnišč s perutninskim gnojem, marec 2020

Perutninski gnoj, pomešan s komunalnimi odpadki, april 2020

Intenzifikacija kmetijske prakse vodi v zmanjšanje številčnosti in pestrosti prisotnih habitatnih tipov Planinskega polja. Taki primeri so: uničevanje habitatnega tipa visoko šašje, julij 2019.

Močna erozija brežin Unice zaradi intenzivne paše, april 2020

Izkop kotanje za napajanje živali sredi travnika, april 2020

Odstranjevanje grmov in mejic je grožnja predvsem redkim pticam, po katerih je Planinsko polje znano. Zaradi manjšanja gnezditvenega prostora je manj gnezd, posledično manj mladičev in manjše število ptic. Mejice, omejki, skupine dreves in posamezna drevesa na polju na različne načine pripomorejo k ohranjanju biodiverzitete v obdelani kmetijski krajini ter pomembno vplivajo tudi na dobrobit človeka, zato si prizadevamo za njihovo ohranitev.

Požgana mejica, maj 2019

Uničenje obvodne vegetacije, april 2020

Nasipavanje in zasipavanje travnikov z odpadki, zemljo ali peskom spreminja vlažnostne režime ter povzroča tudi rast tujerodnih invazivnih vrst, ki lahko izpodrinejo naše ogrožene vrste. Odlaganje oziroma odmetavanje različnih vrst odpadkov v naravo je nevarno in povzroča onesnaževanje okoliških tal in voda. Odpadki sodijo na legalne deponije, ne v naravo.

Zasipavanje depresij, april 2020

Onesnaževanje z odpadki kmetijske dejavnosti, april 2020

Odlaganje gradbenih odpadkov na polju, april 2020.

Zasebna ali občinska zemljišča, ki so prikladno locirana ob cesti, niso namenjena za onesnaževanje narave in odlaganje kosovnih ali gradbenih odpadkov, ker je to najcenejše in najbližje za krajanje. Tak način prikazuje zgolj obraz krajanov in njihov odnos do sebe in svoje okolice ter splošno nerazgledanost, ko ne izkoristijo brezplačnih možnosti, ki jim jih nudi skupnost. Komunalno podjetje Logatec že vrsto let za vsako odjemno mesto na območju občine Logatec enkrat na leto zagotavlja brezplačen odvoz kosovnih odpadkov. Ob vsem vidnem se tudi vprašamo, kaj vse pojedjo naši otroci in vnuki v vrtcih in šolah, saj slednje s svojimi izdelki zalagajo prav kmetje, ki tudi s temi škodljivimi praksami obdelujejo Planinsko polje.

*Besedilo in fotografije:
kolektiv projekta KRAS.RE.VITA*

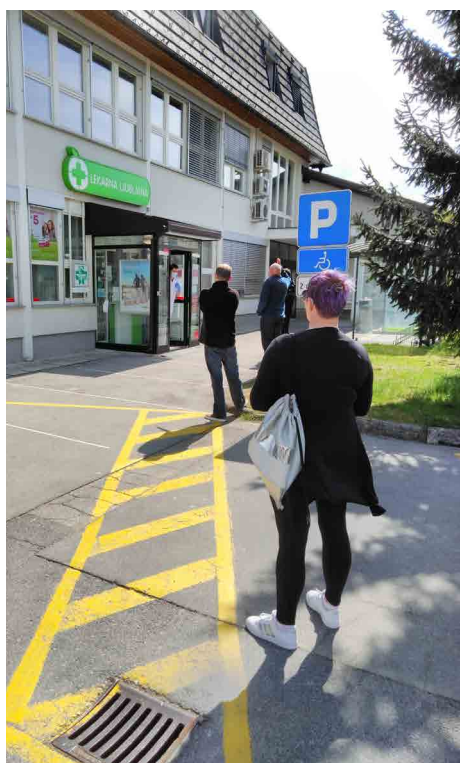

LOGATEC V PRIMEŽU KORONAVIRUSA IN NA POTI IZ NJEGA

Epidemija koronavirusa je doobra posegla tudi v življenje in navade Logatčanov. Šole in vrtni so zaprli vrata, gospodarske dejavnosti so se večinoma ustavile, tudi v občinski upravi so se novim razmeram ustrezno prilagodili. Kako hitro in učinkovito smo se v naši občini odzvali na nove razmere, smo povprašali vodstvo občine in občinske uprave ter Štab Civilne zaščite Občine Logatec, ki ves čas krize igra ključno vlogo.

»Že v začetku februarja 2020 so ključne osebe Štaba Civilne zaščite Občine Logatec pričele aktivneje spremljati dogajanja po svetu, povezana s širitvijo COVID-19,« pojasnjuje direktor občinske uprave Andrej Vrhunc. »V torek, 25. februarja, smo na prvem sestanku z vodstvom Zdravstvenega doma Logatec izpostavili, da bo slednji lahko obremenjen zaradi širitve virusa, zato je bilo ključno narediti oceno stanja in pripravljenosti.« Od konca februarja naprej so potekala redna usklajevanja med poveljnikom in namestnikom poveljnika CZ glede ukrepov zoper širjenje virusa vse do 11. marca, ko je bil tudi uradno aktiviran štab CZ v obsegu, ki je bil takrat nujno potreben.

V skladu s sistemom, po katerem deluje celotna organizacija zaščite, reševanja in pomoči, se aktivira toliko štaba in toliko ekip CZ, kolikor jih razmere intervencije zahtevajo. Tako so bili sprva aktivirani poveljnik, namestnik poveljnika, župan, administracija in operativa. Kmalu pa sta se jim pridružila še logistika in načrtovanje. Štab CZ se je že od prve seje naprej sestajal preko telefonskih in kasneje preko videokonferenc z namenom, da se kar najbolj zmanjša tveganje medsebojnih okužb. Do same razglasitve epidemije je tako Občina Logatec sprotno spremljala in ustrezno izvajala potrebne ukrepe z namenom varovanja svojih občanov in občanov. Med ključnimi nalogami, ki jih je občina izvajala preko CZ, so bile med drugim beleženje potreb in vključevanje prostovoljcev

v nujno varstvo otrok, pomoč pri razvozu in razdeljevanju obrokov, nudenje nujne oskrbe na domu, dodeljevanje zaščitnih mask, klicni center za pomoč občankam in občanom, oblikovanje psihosocialne pomoči, preverjanje izvajanja državnih ukrepov proti širjenju okužb v sodelovanju s policijo ...

»Občina Logatec se torej ni odzvala šele po razglasitvi epidemije, ampak je sproti spremljala dogajanje in ustrezno ukrepala. Poleg ukrepov za omejitev širjenja okužb je izvedla tudi že nekaj ukrepov za omilitev posledic omejitev, denimo, prenehanje zaračunavanja uporabnin za športne objekte, najemnin za poslovne prostore razen določenih, ki poslujejo brez večjih omejitev, uporabnin za javne površine, prenehala bo z zaračunavanjem zahval in oglasov v Logaških novicah. Glede ostalih morebitnih ukrepov pa bo odločal občinski svet, pojasnjuje Vrhunc.

Po njegovih besedah delo občinske uprave v času epidemije poteka praktično nemoteno. Ključna sprememba je v tem, da fizično ne sprejemajo strank. S ponedeljkom, 16. 4., je bilo za zaposlene v občinski upravi odrejeno delo od doma, pri čemer je bil vsem zagotovljen ustrezen oddaljen dostop do vse programske opreme, ki je potrebna za nemoteno delo. Uvedeno je bilo tudi podpisovanje dokumentov z digitalnimi potrdili. Fizično so morali biti prisotni le zaposleni v občinski upravi, ki skrbijo za delovanje Upravnega centra Logatec (receptor, čistilke) ter tisti, ki skrbijo za fizično odpremo ter sprejem dokumentov.

»Odnos občank in občanov do spremenje-

nih okoliščin moramo vsekakor pohvaliti. Bili so strpni in po večini so dosledno spoštovali sprejete ukrepe. To izkazujejo tudi podatki NIJZ o številu okuženih v naši občini. Kot povsod pa je bilo tudi v naši občini zaznati nekaj kršitev, vendar so jih ekipe civilne zaščite in občinski redar v sodelovanju s policisti uspešno uspeli obvladovati,« pove sogovornik.

Po podatkih v času priprave tega članka (na dan 19. 4.), je imela Občina Logatec do sedaj skupno tri okužene, od teh enega v zadnjih 14 dneh. Podatka o ozdravljenih nimamo, lahko pa predvidevamo, da sta

ozdraveli vsaj že dve osebi.

»Dosedanje izvajanje ukrepov v Logatcu ocenjujemo kot korektno,« pravi direktor občinske uprave. »Največ k temu pripomorejo sami občanke in občani, ki očitno spremljajo objave državnih medijev in Civilne zaščite preko lokalnih medijev ter spletnih strani. Glede na sedanje trende upamo, da se bodo razmere počasi umirjale in se bodo temu primerno počasi omilili tudi omejevalni ukrepi, kar bo razbremenilo tudi ekipe CZ in prostovoljce, ki so ves čas aktivno in nesebično pomagali občanom in občanom.«

Vajeti v rokah Civilne zaščite

»Po spremljanju razvoja koronavirusa na Kitajskem in nato v Italiji je bila prva odločitev brezkontaktno koordiniranje aktivnosti in razdeljevanje nalog preko telefonov in elektronske pošte. Cilj je bil, da bi se člani med seboj čim manj fizično srečevali. V ta namen smo za beleženje vseh aktivnosti začeli uporabljati spletno aplikacijo Airtable, tako ima vsak posameznik na svojem telefonu vse informacije, ki jih potrebuje. Ožji štab preko telefonske ali videokonference vsak dan sprti usklajuje potrebe na dnevni ravni in planira aktivnosti za naprej,« je aktivnosti ob širitvi koronavirusa uvodoma orisal poveljnik Štaba Civilne zaščite Občine Logatec Boštjan Rupnik. »Ob pojavu prvega primera v Sloveniji smo takoj vzpostavili informacijski center, kjer lahko občani in občanke na telefonski številki 01 759 06 26 dobijo

vse potrebne informacije oziroma kontaktne številke, na katere se lahko v posameznem primeru obrnejo.«

Z uvedbo prepovedi gibanja so priskočili na pomoč ranljivim skupinam ljudi. Vsakodnevno razvažajo hrano na dom šibkejšim osebam in sodelujejo z domovi za starejše ter Rdečim križem. Pomoči potrebnim starejšim občanom na dom pripeljejo tudi živila iz trgovine in zdravila iz lekarne. Tedensko usklajujejo potrebe po varstvu otrok.

Zelo pomembni sta preventiva in obveščanje javnosti - sprva preko opozoril in navodil na javnih mestih in oglasnih tablah. Obveščanje ves čas poteka preko družabnega omrežja FB in portala MojaObčina.si. Nekaj napotkov smo podali tudi preko lokalne televizije LEP in lokalnih radijskih postaj. »Tak način našega vsakdana bo trajal še nekaj časa, zato se z CZ vsem zahvaljujemo za strpnost, upoštevanje ukrepov in solidarnost do bližnjih in sodelovanje,« dodaja Rupnik.

Kot pojasnjuje Anton Artač, eden od vodij področja operacij, so hrano ogroženim in socialno šibkim razvažale tri ekipe iz enot CZ Logatec. Hrano so prevzeli v obeh logaških domovih za starejše in pri pogodbenem izvajalcu CZ. Vsak dan so razdelili med 18 in 38 kosil, glede na dogovor med DSO in prejemniki pomoči.

Pomoč prostovoljcev in profesionalnih struktur

»V reševanje intervencije ob razglašeni epidemiji/pandemiji COVID-19 je bilo za izvajanje ukrepov in nalog zaščite, reševanja in pomoči v občini Logatec skupaj aktiviranih prek sto prostovoljcev oz. pripadnikov enot Civilne zaščite in društvenih sestavov v sistemu zaščite, reševanja in pomoči. Vključili smo tudi nekaj zunanjih prostovoljcev, ki niso del prej omenjenega sistema, trije do štirje so se ukvarjali z varstvom otrok na domu, ko je to bilo potrebno,« pove Damjan Barut, namestnik poveljnika Štaba CZ Občine Logatec. V neposredno izvajanje nalog in ukrepov po načrtu zaščite in reševanja za nalezljive bolezni so bili tako vključeni pripadniki Tehnično reševalne enote/oddelek Civilne zaščite, Območno združenje Rdečega križa Logatec, skavtski steg Zvedavi polh Logatec 1, Društvo tabornikov – Rod Srnjak Logatec, Potapljaško društvo Logatec, Jamarsko društvo Logatec, Klub logaških študentov, enota reševalnih psov pri Športno kinološkemu društvu Logatec, transportna enota Civilne zaščite, logistični center in enota Civilne zaščite, informacijski in dispečerski center Civilne zaščite v odseku logistike in poverjeniki po krajevnih skupnostih. »Ne smemo pozabiti, da so bile poleg prostovoljcev aktivirane tudi profesionalne strukture, kot so pogod-

beniki za transport in gradbeno-tehnična dela, pogodbeni gostinci za oskrbo enot in občanov, za nemoteno izvajanje komunalnih storitev (Komunalno podjetje Logatec) oz. zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev, Center za socialno delo za morebitno psihosocialno podporo tako enotam na terenu kot prebivalstvu ter del občinske uprave za minimalno vzdrževanje upravnih storitev za občane,« dodaja Barut.

Kot pove Matjaž Kristan, vodja področja logistike, so v času krize prejeli pet prošenj za varstvo otrok na domu, na katere so se odzvali s prostovoljci. »Naknadno so se prostovoljci in družine sami dogovorili

glede potreb po varstvu, za prevoz pa smo poskrbeli v civilni zaščiti.«

Civilna zaščita Logatec je priskrbela zaščitne pralne obrazne maske za občane, starejše od 65 let, kronične in težje bolnike, socialno šibke družine ter nosečnice. Z zaščitnimi maskami so oskrbeli tudi veterane Gasilske zveze Logatec ter enote prostovoljskih gasilskih društev občine Logatec. V soboto, 18. 4., so maske delili pred večjimi trgovskimi centri ter tržnico Logatec. Enote in skladišče Civilne zaščite je z zaščitno opremo oskrbljeno tudi za prihajajoče tedne.

Dosledno spoštovanje ukrepov

»Klicni center in Štab Civilne zaščite Občine Logatec sta bila občasno obveščena o kakšni kršitvi, vendar moramo poudariti, da so občanke in občani večinoma dosledno spoštovali sprejete ukrepe. Ob lepem vremenu je bilo zaznati nekaj primerov druženja v prevelikem številu, neupoštevanja prepovedi uporabe javnih površin, vendar se to ni dogajalo v večjem obsegu. Poleg samih opozoril občank in občanov pa so tudi same enote civilne zaščite izvajale redne obhode in skupaj z občinskim redarjem v sodelovanju s policisti uspešno obvladovala zaznane kršitve,« direktor občinske uprave odgovarja na vprašanje o kršitvah omejitvenih ukrepov v Logatcu.

*Blanka Markovič Kocen
Foto: Primož Godina in arhiv CZ*

ŽUPAN BERTO MENARD: »NORMALNEGA« STANJA NE BO VEČ

Logatec je razglasitev epidemije koronavirusa pričakal pripravljen. Za župana Menarda je bilo najtežje pomanjkanje podatkov o družinah in posameznikih v težavah. Občankam in občanom, prostovoljkam in prostovoljcem ter vsem zaposlenim v občinski upravi izreka haležnost za razumevanje in požrtvovalnost. »Samo s skupnimi močmi in upoštevanjem stroke lahko uspemo,« je prepričan.

Epidemija pomeni izbruh bolezni in prinaša posledice. Najhujši zaključek je smrt. Župan Berto Menard pravi, da so bile njegove prve misli ob izbruhu koronavirusa, kako zaščititi ljudi in če že pride do najhujšega, kam z umrlimi, kajti pokopališča imamo polna, širitve pa še niso dokončane. Kot župan se zaveda svoje odgovornosti, ljudem že ves čas vpliva upanje, daje napotke in spodbuja čim doslednejše upoštevanje omejitvenih ukrepov.

Kako ste doživljali prve dni, tedne karantene?

Delo je potekalo po načrtih, ki sva jih z g. direktorjem pripravila že mnogo prej. Z vsemi institucijami upravnega centra smo se dogovorili, kakšen režim bo uveden za nemoteno delo z vsemi varnostnimi ukrepi. Uspešen pogovor z vodstvi zdravstvenega doma, civilne zaščite in komunalnega podjetja mi je dal potrditev, da smo pripravljene s skupnimi močmi nuditi pomoč ljudem in premagati virus.

Ste se tudi vi, kot večina zaposlenih v občinski upravi, morali umakniti v okrilje svojega doma ali ste poskrbeli za varno delo iz svojega urada?

Delo od doma sva z g. Andrejem Vrhuncem načrtovala že veliko prej, predvsem v duhu strategije pametnih mest, vasi. V trenutku covid-19 je prišla dobro razvita tehnologija še kako prav. Skoraj vsi

delamo od doma, razen sprejemne službe. Ob sredah in petkih smo fizično prisotni tisti, ki moramo nekatere »pešč« dokumente reševati in oddati pošto. Za varnost je poskrbljeno po navodilih NIJZ. Moram poudariti, da so naši uslužbenci resno sprejeli ukrepe in delo od doma opravljajo vestno, strokovno. Za njihovo požrtvovalnost in trud se jim javno zahvaljujem.

Na kakšen način ste sodelovali z najožjimi sodelavci in kako s člani občinskega sveta?

S sodelavci poteka sodelovanje preko telefonskih konferenc in elektronskih sporočil. Tudi podpisovanje je urejeno v elektronski obliki. Z namenom čim manjšega fizičnega srečevanja smo sklicali izredno sejo občinskega sveta. O vsebini točk smo se dogovorili na skupnem sestanku predstavnikov vseh svetniških skupin z zaščitnimi maskami in ob upoštevanju varnostne razdalje. Uskladitev točk dnevnega reda, vprašanja in dopolnitve smo s svetniki reševali z izmenjavo e-sporočil. Izredna seja je potekala v dvorani Narodnega doma ob upoštevanju medsebojne razdalje, nošenjem zaščitne maske, z razkužilom. Seja je za TV LEP posnel g. Uroš Gutnik.

So občani tudi na vas naslavljali vprašanja v zvezi s koronavirusom?

Vprašanj je bilo veliko, predvsem so hoteli potrditev, da je situacija resna, da morajo upoštevati navodila NIJZ, CZ in Vlade RS. Mnogo je bilo osebnih stisk in upam, da sem skozi pogovor dal ljudem upanja. Preko socialnih omrežij sem ljudi animiral in navajal preizkušene ljudske nasvete ter delil članke, ki so se mi zdeli primerni za ta čas. Večkrat sem z avtom po vsej naši občini iz varnostne razdalje navezoval stike z našimi občani, izmenjal mnenja o resnosti ogroženosti z virusom in jim dal vedeti, da so »moji«. Enako so delovali prostovoljci CZ. Hva-

la jim za njihovo požrtvovalnost in razdajanje.

Kaj je bilo za vas v tej situaciji najtežje?

Za vse nas, ki moramo in smo dolžni skrbeti za »normalno« življenje naših občanov, je bilo najtežje pomanjkanje podatkov o družinah in posameznikih v težavah. Družine so ostale nenadoma z otroci doma. Spraševali smo se, ali imajo dovolj hrane, ali so pripravljene na življenje izrednih razmerah? Otroci veliko pojedjo, prej so imeli obroke v šolah in vrtcih.

Kako ocenjujete odziv občanov na ukrepe in kaj bi jim v prihodnjih tednih položili na srce?

Vesel sem, da občani večinoma razumejo in sprejemajo odgovornost do svojega življenja, do življenja svojih bližnjih in okolice. Tako so upoštevali tudi ukrepe. Hvala vsem za razumevanje. Samo s skupnimi močmi in upoštevanjem stroke lahko uspemo.

Vsi se moramo zavedati, da »normalnega« stanja ne bo več, če želimo še kvalitetno živeti na Zemlji. Virus nam kaže napačne odločitve globalizacije, hitrega napredka, izkoriščanja človeka po človeku. Napake, ki jih dela Kitajska s svojo ekonomijo in načinom življenja, se morajo ustaviti. Prekomerno izkoriščanje narave in neoliberalizem nista prava podpornika ekologije. Dober mesec upoštevanja ukrepov se je življenje umirilo in so že vidni pozitivni ekološki učinki. Marsikje se je izboljšalo stanje voda, zraka. Narava je zadihala. Socialna ekonomija, obdelava zemlje, vzgoja otrok in družbe so dolgoročni cilji razvoja zdrave družbe. Na Zemlji nas je že skoraj 8 milijard. Poslušajmo strokovnjake in tudi smernice Očeta papeža Frančiška.

Blanka Markovič Kocen

ZAŠČITNE MASKE TUDI IZ HOTEDRŠICE

Sporočilo, da močno primanjkuje zaščitnih mask iz blaga za večkratno uporabo, je k šivanju spodbudilo Nado Merlak iz Hotedršice. »Ker sem svojo pokojnino zaslužila s šivanjem, sem se čutila prav poklicana, da se tega lotim, še posebej, ker sem imela nekaj blaga doma na zalogi še iz časov, ko sem več šivala tudi za lastne potrebe, nekaj stvari pa mi je priskrbela hči,« pravi sogovornica.

»Ker nisem šivala že več kot deset let, je šlo sprva bolj počasi. Na spletu sem poiskala in pogledala več navodil, nato pa je delo steklo in sem izdelala več kot sto mask.« Ker je iz medijev izvedela, da doma izdelane maske pred okužbo ščitijo predvsem druge, jih je najprej izdelala za domače in sorodnike, nato pa jih je ponudila še sokrajanom.

»Izdelane maske sem zavila v papir (dala v vrečko) in obesila za našo hišo ter napisala sporočilo na FB, da sem sešila zaščitne maske iz blaga, ki so brezplačno na voljo na opisanem mestu pri naši hiši.« Nekaj sta jih Nadina hči in sin odnesla v Idrijo in na Vrhniko, kjer sta v službi, nekaj pa še za logaške prostovoljce. V veselje ji je bilo, da je lahko ustregla dekletoma, ki sta maske potrebovali, ker sta bili pozvani na krvodajalsko akcijo. »Dobila sem kar nekaj

pozitivnih odzivov, ena od družin mi je celo ponudila nove rjuhe,« pravi klena Hotenjka

Nada Merlak, sicer zaprisežena in zelo uspešna veteranska tekačica, dneve epidemije poskuša preživljati čim bolj pozitivno, baterije si polni v naravi. Z možem se trudita izbirati manj znane in zato manj obiskane poti. »Zelo pa pogrešam druženje in objeme s tekaškimi prijatelji na tekaških tekmovanjih, ki jih je odpadlo že kar nekaj,« dodaja.

Blanka Markovič Kocen

Epidemija koronavirusa (COVID-19) vnaša med ljudi negotovost in skrbi. Soočeni smo s strahom pred okužbo in širjenjem le-te med druge ljudi; spremenjeno dnevno rutino; strahom pred izgubo službe in nizkim osebnim dohodkom; strahom pred stigmatizacijo in socialno izolacijo, zaradi okužbe; bojimo se ločitve od bližnjih oseb, zaradi izolacije; soočamo se z izgubo bližnje osebe. Občutimo celo vrsto čustev kot je nemoč, osamljenost, dolgčas, tesnoba, žalost, krivdo in jezo.

Negativne misli in čustva vplivajo na naše psihofizično počutje. V vsakodnevem življenju lahko opazimo čustveno stisko, potrto, žalost, spremenjen način prehranjevanja, težave s spanjem, poslabšanje obstoječih kroničnih stanj, prekomerno uporabo alkohola, tobaka in drugih psihoaktivnih snovi, napetosti v družinskih odnosih.

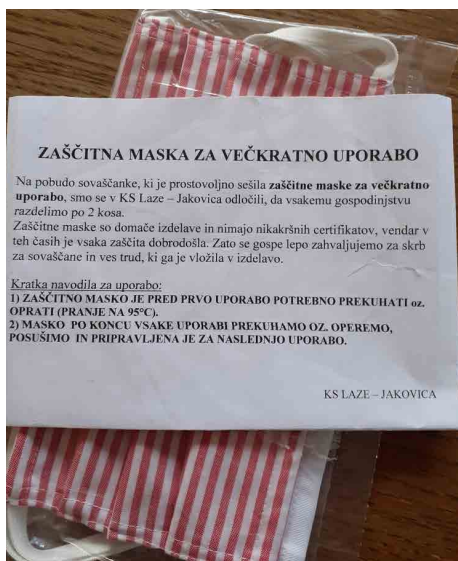
Center za krepitev zdravja Zdravstvenega doma Logatec vam nudi psihosocialno podporo ob epidemiji COVID-19. V primeru potrebe po pogovoru in pomoči lahko stopite v stik z našima psihologinjama.

Dosegljivi sta od ponedeljka do petka med 7. in 19. uro na telefonski številki 051 253 011 in na elektronski pošti jelena.milic@zd-logatec.si, sasa.jakin@zd-logatec.si.

Skupaj bomo zmogli.

1.100 MASK ZA SOKRAJANE IN ONKOLOŠKI INŠTITUT

Nada Čamernik, upokojena šivilja iz Laz, je v času epidemije svoje znanje in spretnost namenila šivanju zaščitnih mask za sokrajane.

Velikodušnega dela se je lotila v dogovoru s predsednikom Krajevne skupnosti Laze Ciri-lom Simšičem, material za maske je doniral nečak Denis Molk, ki je po Nadini upokojitvi prevzel njeno podjetje Omni, pri delu pa ji je pomagala tudi sestra. »K sreči sem imela še stare zaloge elastike, ki je sicer močno primanjkuje,« je povedala sogovornica, sicer predsednica Krajevnega odbora Zveze združenj borcev, kjer je tudi nastala pobuda o šivanju mask.

»Najprej sem jih nameravala šivati samo za člane Združenja, iz naslova solidarnosti pa sem jih potem sešila za vse sokrajane in še za onkološki inštitut,« pove Nada, ki je sešila kar 1.100 mask, za kar so ji sokrajani izrazili veliko hvaležnost.

»Na vratih so me pričakale salame, kavica in druge dobrote.«

Blanka Markovič Kocen

ŠOLA NA DALJAVO POVEZALA UČENCE, STARŠE IN UČITELJE

Če se v dneh, ko je nastajal pričujoči prispevek, sprehodili mimo šole in vrtca v Dolnjem Logatcu, vas nista pričakala smeh in trušč naših šolskih in vrtčevskih otrok. Igrala so samevala, vhod v šolo je bil onemogočen in zavarovan s posebnim zaščitnim trakom. Šolski zvonec otrok že več kot dva meseca ni poklical k pouku in oznanil sproščene vzdušja ter druženja na hodnikih ob odmorih. Prav takšna podoba je do danes zaznamovala vse logaške šole. Koronavirus nas je v enem samem trenutku ponesel iz naših ustaljenih praks in vedenja v novo in omejeno realnost, ki onemogoča tudi izobraževanje in šolanje otrok v šolskih klopeh. Z ravnatelji vseh treh osnovnih šol v naši občini in glasbene šole smo se pogovarjali o tem, kako poteka šolanje na daljavo, kakšni so izzivi takšnega poučevanja in kaj nam prinaša bližnja prihodnost na tem področju.

Kot povedo naši sogovorniki, so bili ravnatelji in učitelji z danes na jutri postavljeni pred dejstvo, da morajo učno snov svojim učencem podati na tehnično drugačen način. Pouk na daljavo naj bi potekal preko računalnikov in pametnih telefonov, za izvedbo le-tega pa morata obe strani obvladati določena računalniška znanja. Kot pove ravnateljica Osnovne šole Tabor Logatec Miša Stržinar, pa je bilo to lažje reči kot storiti. Na vseh treh osnovnih šolah so si tako prvi teden šole na daljavo vzeli čas za razmislek, pripravo in ureditev gradiv, po prvem tednu te oblike pouka, pove ravnateljica Osnovne šole 8 talcev Logatec Karmen Cunder, pa so že začeli izvajati videoklice s posamezniki, skupinami pa tudi celim razredom. Po začetnih težavah na obeh straneh se je pouk na daljavo kar dobro razvil in prijel, pojasni ravnatelj Osnovne šole v Rovtah Mitja Turk, a treba se je zavedati, da učinek takega načina dela nikakor ne more biti tak kot pri neposrednem sodelovanju učencev in učiteljev. Oblike sodelovanja morajo žal prilagajati tudi hitrosti prenosa podatkov, ki je na področju njihovega šolskega okoliša mizerna, zato bo treba na lokalnem nivoju čimprej poskrbeti za povezavo z optičnim kablom, še doda.

Preko novih tehnoloških rešitev je pouk na daljavo stekel tudi v Glasbeni šoli Logatec. Kot pove ravnatelj Primož Malavašič, so se učitelji zelo hitro znašli še posebej pri individualnem pouku instrumentov ter petja, tu je pouk na daljavo zelo hitro in dobro stekel, nekaj več časa pa je bilo potrebno za organizacijo dela pri skupinskem pouku.

Zaposleni v šolah so s strani pristojnega ministrstva dobili navodila in usmeritve za delo z učenci na daljavo, a kot lahko opazimo, se koncepti izvajanja le-tega razlikujejo od šole do šole oziroma od učitelja do učitelja. Ravnateljica Karmen Cunder pojasni, da so šole in učitelji avtonomni pri izvajanju pouka na daljavo v smislu organizacije in izvajanja dela, seveda pa se vsi držijo istih učnih načrtov. Priporočila Zavoda RS za šolstvo niso šla v tej smeri, da bi se vse šole poenotile pri svojem delu. Na osnovni šoli v Dolnjem Logatcu se tako že dober mesec dni trudijo z dobavo računalniške opreme družinam, ki so brez nje, imajo preslabe računalnike ali nimajo internetnih povezav. Na osnovni šoli v Rovtah pa ugotavljajo tudi, da vsi učitelji niso enako dovzetni za novi način dela in jih je treba spodbujati ter jim nuditi pomoč. Zelo veliko breme nosijo tudi računalniški tehniki in ravnatelj upa, da bodo pristojni na šolskem ministrstvu dokončno spoznali, da je nujno posodobiti normative za ta kader. Ravnatelji vseh treh osnovnih šol so se z namenom pridobivanja povratnih informacij odločili izvajati ankete, ki jim bodo v pomoč pri nadaljnjem delu. Ne glede na to, kako se koncepti izvajanja pouka na daljavo razlikujejo med posameznimi šolami, se zdi vodstvu Glasbene šole Logatec pomembna predvsem akcija po čimprejšnjem in učinkovitem pouku na daljavo kot iskanje oziroma uniformiranje enotne oblike poučevanja, ki jo je težko zagotoviti že znotraj programske raznolikosti ene šole, kaj šele širše. Tako si je vsak učitelj našel najboljši način uporabe sodobne povezovalne tehnologije in se tako povezal z učenci in starši.

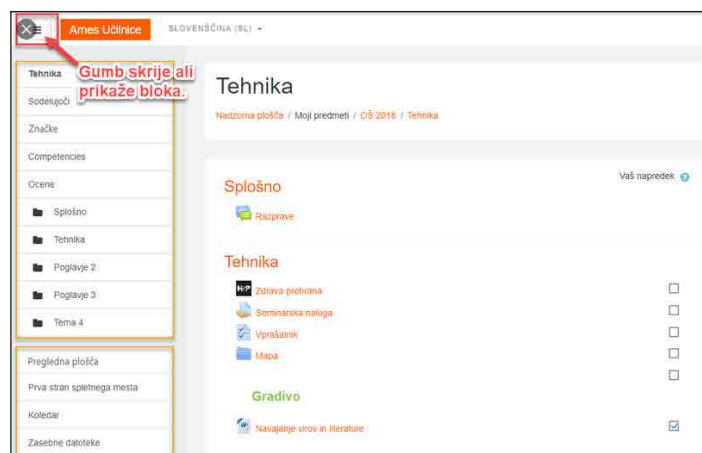
Brez šole – brez toplih obrokov

Pod tančico epidemije se skrivajo številne plati družinskega življenja naših osnovnošolcev. Nekateri med njimi niso imeli ustrezne tehnologije za izvajanje šole na daljavo, drugi, kar je še huje, so z zaprtjem šol ostali brez toplih obrokov, prehrane, morda tudi bolj ljubečega okolja, ki jim ga dejansko ponuja šola. Ravnateljica Miša Stržinar pove, da šole poznajo težave posameznih družin, vsaj v večini. Seveda pa vedno ostane kaj prikritega. Za te učence so poskrbeli tako, da so jih poklicali, organizirali računalnike in jim individualno pomagali – predvsem razredniki in učiteljice dodatne strokovne pomoči. Šola je kandidirala za donacijo prenosnih računalnikov in poskrbela, da so jih prejele družine, ki to potrebujejo. Šola zelo dobro sodeluje tudi s Civilno zaščito Logatec, ki jim je priskrbela nekaj računalniške opreme. Zavedajo se, da imamo družine z otroki, ki so imeli vse šolske obroke subvencionirane, in vedo, da jih Center za socialno delo Logatec spremlja in jim v trenutni situaciji pomaga z dodatnimi socialnimi transferji. Na Osnovni šoli 8 talcev Logatec se je že v prvem tednu karantene oglasila predsednica šolskega sklada Ježek in spodbudila akcijo finančne pomoči učencem. Kar enaintridesetim učencem so tako priskrbeli darilne bone za nakup prehranskih izdelkov in pravkar se pripravljajo že na drugo tovrstno akcijo.

Ko pade motivacija ...

Proces šolanja na daljavo teče, a motivacija otrok niha, veliko staršev je obremenjenih z delom od doma oziroma hodijo v službo, nekatere družine se bojujejo za preživetje, obstanek. Ravnateljica Karmen Cunder pravi, da moramo v tej situaciji predvsem ohraniti mirno kri. Starejšim učencem je treba prepustiti delo za šolo in jih samo spremljati, če so res vse naredili. Mlajši učenci pa seveda še potrebujejo pomoč staršev. Starši se ne smejo vznemirjati, če snovi ne znajo prav razložiti. Zato so tu učitelji – le vprašati jih morajo. Vsem, ki imajo večje težave pri učenju, so na tej šoli določili »tutorje«, učitelje, ki jih spremljajo, jim pomagajo pri delu, ki se z njimi intenzivneje srečujejo, si dopisujejo, mogoče jih celo pokličejo. Z otroki je treba izdelati urnik dela, ki pa mora biti realen. Ne smemo namreč pričakovati, da bodo otroci naredili vse nankrat. Odmor, počitek, sprostitve, so v tem času zelo pomembni, saj tudi oni čutijo stiske staršev, poleg tega pa strnjene dela za šolo res nihče ne zmore. Vse zamujeno znanje se bo nadoknadilo. V osnovni šoli v Gornjem Logatcu vsak teden staršem napišejo na spletno stran šole kakšen strokoven nasvet, spodbudo. Starši se na zaposlene v šoli lahko obrnejo tudi preko telefona in se o stiskah z njimi pogovorijo. Predvsem pa, pove ravnateljica Miša Stržinar, na šoli razumejo njihove situacije in se jim prilagajajo. Vedo tudi, da bo motivacija otrok za šolsko delo od doma spriči vse toplejših in daljših dni sčasoma upadla. Nenazadnje je motivacija za šolsko delo neposredno povezana z vremenom in dnevnimi temperaturami. Zato je njihova skrb, da subtilno vzdržujejo učno kondicijo in motivacijo za šolsko delo doma in hkrati poskrbijo za napredek vseh njihovih otrok.

Učenje, pouk v šolah sta mnogo več kot le podajanje učne snovi. Gre za proces pripadanja, druženja, socialnih stikov in odnosov, za nekatere učence morda šola predstavlja varno okolje. Večji del učencev komaj čaka, da se vrne v šolske klopi. Ravnatelj Mitja Turk pove, da otroci zagotovo najbolj pogrešajo druženje z vrstniki, normalne oblike ur športa v telovadnici in na igrišču, skupne

malice in kosila, zabavne šolske ure v učilnicah, ekskurzije po domovini in tujini in še mnogo je teh preprostih stvari. Zagotovo pa zelo pogrešajo tudi učitelje, kar jim učenci odkrito priznavajo med njihovim elektronskim komuniciranjem. Na drugi strani pa tudi učitelji in ravnatelj, odkrito priznava ravnateljica šole v Dolnjem Logatcu, pogrešajo stvari, ki so jih še pred dvema mesecema motile - gneča na hodnikih, v jedilnici, živžav na hodnikih - in danes komaj čakajo, da vse to znova doživijo. Vsekakor pa bodo stvari ob vrnitvi v šole potekale z določenimi prilagoditvami. Tako bo tudi v glasbeni šoli, kjer bodo prilagoditve pri individualnem pouku inštrumentov in petja manjše, pri skupinskem pouku (zbori, balet itd.) pa večje. Čeprav si vodstvo šole prizadeva najti dobre rešitve tudi za skupinski pouk, pa žal učenci svojega znanja pred večjim občinstvom še nekaj časa ne bodo mogli pokazati.

Kako do ocen?

Čeprav se še ne ve, kdaj bodo vsi učenci vnovič prestopili prag šole, bo kljub temu treba v naslednjih tednih poskrbeti za ocene zaključnega obdobja letošnjega šolskega leta. Kot pravi ravnateljica Cundrova, otrok in staršev to ne sme skrbeti, saj so najpomembnejše ocene, ki so bile pridobljene do 13. marca, in sicer v času rednega pouka. Resnici na ljubo čisto realnega ocenjevanja znanja na daljavo ni mogoče izvajati, zato se bodo učitelji držali navodil strokovnjakov Zavoda RS za šolstvo in ne bodo na silo iskali in pridobivali zadostnega števila ocen. Učenci so bili v šoli večino šolskega leta in v tem času so pridobili veliko ocen, na podlagi katerih bodo na koncu šolskega leta učitelji lahko podali tudi zaključne ocene - vsi učenci pa jih bodo seveda imeli možnost izboljšati. Oblike ocenjevanja pa bodo prilagajali konkretni situaciji, še pove ravnatelj osnovne šole v Rovtahn. V glasbenih šolah je preverjanje znanja inštrumenta in petja dokaj enostavno, pove ravnatelj Glasbene šole Logatec, saj učenci pošljejo učitelju posnetek naučene skladbe. Podobno velja za komorne skupine in orkestre, nekaj prilagoditev pri ocenjevanju znanja pa bo potrebno pri baletu in nauku o glasbi.

Ravnatelj vseh treh osnovnih šol ter Glasbene šole v Logatcu se na tem mestu zahvaljujejo vsem svojim učiteljem, ki v šolo na daljavo vlagajo res ogromno svojega znanja in energije. Na drugi strani pa ravnateljica Karmen Cunder ugotavlja, da tako tesne povezave, kot je sedaj vzpostavljena med starši, učenci in učitelji še nikoli niso imeli in upa, da je to ena od pozitivnih posledic te karantene, ki bo ostala še dolgo v prihodnosti.

Romana Hribar

PREIZKUŠNJA KOT JE ŠE NI BILO

Manj kot dva meseca po izbruhu epidemije novega virusa na Kitajskem smo se s slednjo morali spopasti tudi pri nas. Nič več druženja, ostati doma, socialni stiki so omejeni le na najožje člane. Prekrški so se kaj hitro obrestovali z večjim številom okuženih. Med vsemi, ki so ta način najbolj na novo okušali, so prav gotovo otroci v vrtcih in šolah ter njihovi starši.

Kar naenkrat prej prepovedane računalnike in tablice celo zahtevajo, saj drugače šole na daljavo ni mogoče izvajati. Starši so tako morali ostati starši, pa učitelji, gospodinje in številne druge poklice so združili v eno osebo, kar ni bilo vedno lahko. Zato sem kot učiteljica seveda najprej povprašala starše, kako je ta novost v obliki zloveščega virusa posegla v njihov vsakdan.

Res je, da ima vsaka palica dva konca, zato je tudi v še tako slabi stvari nekaj dobrega. Tako pravijo tudi starši. Ena od sogovornic pove, da ji je korona v začetku pognala strah v kosti, predvsem zaradi bojzani pred boleznijo svojih domačih. Po mesecu dni v skoraj popolni izolaciji pa se je zaradi pridobljenih informacij stanje umirilo, šolanje je postalo bolj rutinsko, utečeno. Še vedno pa zelo selektivno spremlja dogajanje, ki ga predstavljajo mediji. Ker so Rovte vas, v tem primeru je to ogromna prednost, omejitvev ni bilo toliko občutiti. Predvsem pa tisti, ki imajo doma kmetije in so dovolj samooskrbni, to jemljejo drugače kot ostali. Tako pravi tudi mamica štirih otrok, trije so šolarji. Otroci so lahko skakali po bližnjih travnikih, se poizkušali tudi pri raznih domačih opravilih. O šoli pa: »Šola doma je pa čisto drug pojem. Preden so otroci dojeli, da gre zares, se je že skurilo nekaj živcev. A smo speljali. Kot gospodinja, kmetica, predelovalka mleka, mama in učiteljica sem se morala znajti. Le kot čistilka zadnje dni nekoliko pešam ... Šolo imamo razporejeno od dopoldneva do večera. Če imajo voljo do dela, je odlično, so pa tudi dnevi, ko drug drugemu nagajajo. Takrat pa je seveda slaba volja. Dobra stran korone je, da smo skupaj, gradimo na odnosih, spoznavamo svoje šibke točke ... Razmišljaš o stvareh, na katere prej tudi pomislil nisi. Mogoče se bo še kaj dobrega izcimilo iz tega, da se malo ustavimo, da znamo vnovič zaživeti,« je dodala.

Preizkus naših odnosov

Po drugi strani pa je lahko 24-urno domače druženje tudi preizkus naših odnosov. Prej ni bilo časa pogledati vase, saj smo bili vsi zazrti predvsem okoli sebe. Ena od mamic je napisala, kako je prav v tej situaciji spoznala, kdo sploh je. Občutki, ki so bili še pred kratkim nepomembni, postajajo zdaj središče, pometanja pod preprogo je manj, delo na sebi postaja del vsakdanjika in kot je na koncu napisala, ima prav v tem času čudovito priložnost postati boljša osebnost, s še več svetlobe in ljubezni. Drama in komedija bogatita vsakdanjik vseh nas. Kako jo dojemamo, pa je naša stvar. Nekateri se težko spopadajo s trenutnim stanjem. Država nas je navidezno zaprla v svoje domove. Pravzaprav je v večini zaprla otroke, številni odrasli morajo še vedno v službe. V tem času oče

dela ob dopoldnevih, mama popoldne, da lahko skrbita za otroke. Mama zjutraj pripravi zajtrk, pregleda šolski urnik, sledi načrt dela glede na motivacijo, nato spremljanje dela. Vmes je kuhanje kosila in skrb za mlajšega. Ob dvanajstih je kosilo. Ko pride domov oče, mama odide v službo. Kako se počuti? Utrujeno, sesuto, depresivno, naveličano! Kar naenkrat opravlja še vsaj eno službo več, otroka sta sitna in naveličana, ker že mesec dni nista šla od doma. Kar naenkrat so nam mimogrede vzeli vse pravice in ljudje se s tem strinjamo. Po medijih strašijo, ljudje pa se ne zavedajo, da je strah najmočnejše orožje. Šele meseci in leta bodo pokazali razsežnost stranskih učinkov te karantene, ki sicer rešuje določene posameznike, večjemu delu populacije pa bo pustila posledice.

Upajmo, da bomo iz te bitke izšli kot zmagovalci z mnogimi novimi izkušnjami in tudi pozitivnimi vrednotami. Kajti toliko z družino morda nismo še nikoli preživeli. Kako smo se spoznali med seboj! Predvsem pa, kako razvajeni smo bili doslej! Morali bi se zamisliti in medse vrniti vrednote.

Metka Bogataj

UROŠ SMUČA
SERVIS SMUČI IN KOLES

**SERVIS
KOLES**

031 210 211
Kalce 17 b, Logatec
uros-smuca.eu

OBVLADAJMO STRAH!

Obvladovanje strahu je veščina, ki se je lahko nauči vsak, ugotavlja Nataša Kogoj, mentorica za osebni in poslovni uspeh, ki jo je stanje epidemije spodbudilo k pisanju brezplačnega priročnika **Kako obvladovati strah**. Skozi pogovor z avtorico na daljavo ta priročnik predstavljamo tudi bralcem Logaških novic.

Kakšno čustvo je strah? Ali je vedno negativno?

Strah sproži zaznana nevarnost ali grožnja, ki v nas povzroči fiziološke in na koncu vedenjske spremembe, kot so beg, skrivanje ali zamrznitev pred zaznanimi travmatičnimi dogodki. Strah se pri ljudeh lahko pojavi kot odziv na določen dražljaj v sedanjosti ali v pričakovanju prihodnje grožnje.

Strah je torej močno in primitivno človeško čustvo. Opozarja nas na nevarnost in je bil ključnega pomena pri ohranjanju naših prednikov pri življenju. Torej je čustvo in mehanizem preživetja. V tem primeru je strah zelo pozitiven in dobrodošel. Problem je le v tem, da ga tudi po koncu nevarnosti še vedno »vlečemo« za seboj (saj poznate rek: »Ko te enkrat piči kača, se bojiš še zvite vrvi.«), kar lahko na dolgi rok vpliva tudi na naše zdravje. Zato je na nas, da se naučimo, kako se soočiti s strahom oziroma, kako ga obvladovati.

Česa se ljudje te dni bojimo?

Mislím, da nas ni toliko strah samega corona virusa, ampak se bojimo predvsem negotovosti, kaj bo, ko bo konec, kako dolgo bo še trajalo, ali se bo jeseni ponovilo, kako bomo preživeli, bom še imel/imela službo ... To so resna in težka življenjska vprašanja in dileme. To so veliko večji strahovi kot pa sam virus. Pred dnevi sem se pogovarjala s prijateljem dr. Ichakom Adizesom (Executive Excellence Journal ga je uvrstil med 30 top svetovalcev v ZDA) in povedal je točno to (vezano sicer na finance): trenutno ni stvar v tem, da ljudje nimajo denarja (zaradi ustavitve sistema), temveč jih je bolj strah, kaj bo in zato ne trošijo za stvari, ki niso nujno potrebne in s tem se seveda situacija še slabša, ker denar ne kroži.

Pri katerih generacijah je ta strah bolj izrazit?

Ko se pogovarjam s svojimi strankami in z drugimi ljudmi, opažam, da strah nikogar ni izvzel. Mislím, da je vsak izmed nas do neke mere prestrašen, kar je razumljivo in človeško – vsaka sprememba prinese s seboj strah in stres, ker gre za nekaj novega, neznanega. In ob poplavi informacij, ki so si nekatere tudi v navzkrižju, se res težko znajdemo.

Kako naj ga obvladamo?

Najprej dobra novica: obvladovanje strahu je veščina, ki se je lahko nauči vsak.

Prva in zame najpomembnejša stvar je, da strah sploh zaznamo in si ga priznamo, se ga zavedamo in ga potem tudi sprejmemo. Pomembno je tudi, da se učimo čim bolj biti tukaj in zdaj. Tedaj namreč ni prostora za strah, skrbi, dvome ... Tukaj in zdaj je popoln trenutek. Edina stalnica v življenju je sprememba. Vse enkrat mine. To vsi dobro vemo, je res. Ena najmočnejših in najpomembnejših duhovnih praks, ki jo izvajajo vsi veliki mojstri in uspešni ljudje, je prakticiranje hvaležnosti. Kadar koli čutimo strah, se vprašajmo: »Kaj pa je tisto, za kar sem lahko kljub vsemu hvaležen/a?«

Kje je priročnik na voljo?

E-priročnik »10 nasvetov kako obvladovati strah« je brezplačen in si ga lahko prenesete na povezavi <https://www.natasakogoj.si/10-nasvetov-kako-obvladovati-strah/>

*Blanka Markovič Kocen
Foto: osebni arhiv N. K.*

SPREHAJALNE POTI OKOLI SEKIRICE

Veliko število sprehajalcev okoli Sekirice se je v času pandemije še povečalo, sprehajalne poti pa niso urejene povsod, zato so si jih sprehajalci kar sami poiskali preko travnikov in njiv.

Ljudje za svoje sprehode in rekreacijo potrebujemo primerne površine. Območje občine je preprejeno z mnogimi peš potmi: Notranjska planinska pot, Jamarska transverzala krožna Logaška planinska pot, pot po Hotedršici, Lazah ... Te poti potekajo predvsem po obodu občinskega ozemlja, v samem Logatcu pa uradne sprehajalne poti nimamo. Res je, da so vse okoli nas travniki, polja in gozdovi, ki omogočajo sprehajanje in drugo rekreacijo.

Pot okoli Sekirice je idilična pot, ki omogoča več vrst rekreacije, ima pa v tem pogledu eno pomanjkljivost – ni speljana krožno. Cesta okoli Sekirice poteka od kapelice mimo Martinj Hriba, Ženčka do Gornjega Logatca. Če se sprehajalec želi

vrniti v Logatec, gre lahko po pločniku ob regionalni cesti, vendar tam ne gre po naravi. Sprehajalci so si zato kar sami poiskali ter shodili sprehajalne poti preko travnikov in njiv. Tako je po travi mimo skakalnice pod Sekirico do Ženčka speljana pešpot. Dostop do skakalnice le v manjšem delu vodi po kamniti cesti, naprej pa poteka shojena pot, ki v času dežja postane blatna in težko prehodna. Ta pot, ki je bila doslej ozka stezica, se je v času koronavirusa spremenila v pravo cesto, saj se ljudje v dvometrski razdalji umikajo drug drugemu (kar je sicer seveda prav). V času bujne vegetacije bo prišlo do uničevanja travine, posajenih rastlin in motenja posesti.

Če sprehajalci vodijo še pse, le-ti pustijo za seboj tudi kakšen »spominek«, ki ga nevestni lastniki ne odstranijo in s tem nevede ogrozijo pašne živali, ki bi po košnji tako travo pojedle. Če o tem, da se na tej potki najdejo tudi kolesarji in celo motoristi, ne govorimo. Kolesarji se lahko v naravnem okolju vozijo po neutrujenih poteh le, če

temu ne nasprotuje lastnik ali upravljavec poti, medtem, ko se vozila na motorni pogon sploh ne smejo voziti v naravnem okolju.

V času pandemije so se sicer pojavili napisi Civilne zaščite, ki opozarjajo mimoideče, naj ne hodijo po travi. Ta opozorila verjetno niso dosti zalegla, vendar bi bilo prav, da so sprehajalci obzirnejši do narave in prijaznejši drug do drugega. Če pa s seboj vodijo pse, naj poskrbijo, da bodo le-ti vedno na vrvici in počistijo za njimi.

Zaradi vsega navedenega bi Občina Logatec lahko razmislila o ureditvi sprehajalne poti okoli Sekirice.

Besedilo in foto: Primož Godina

ZLATA MUZA E- EXTEMPORA LOGATEC 2020 DANILU JEREBU IZ IDRJE

Prvo majsko soboto se je v organizaciji Društva Likovnikov Logatec zaključil tradicionalni, tokrat že 16. likovni E-EXTEMPORE Logatec 2020, ki se je skladno z razpisom odvijal od sobote, 25. aprila.

Zaradi situacije zaščitnih ukrepov pred koronavirusom je extempore tokrat potekal v prilagojeni obliki, saj udeležencem ni bilo treba prinesiti likovnih del na zaključno razstavo, ampak so preko e-pošte posredovali dve fotografiji, in sicer fotografijo prve faze slikanja (dokaz avtentičnosti ustvarjanja v razpisnem terminu) in fotografijo zaključenega likovnega dela. Tako je v tem terminu doma ustvarjalo preko 60 likovnih ustvarjalcev po vsej Sloveniji in celo v zamejstvu.

Predsednica ocenjevalne žirije Anamarija Stibilj Šajn je o e-extemporu in nastalih likovnih delih med drugim zapisala, da je bil Extempore Logatec kljub letošnjim posebnim okoliščinam v polnosti realiziran. Za to si v prvi vrsti zasluži pohvalo Janez Ovsec, predsednik DLL, ki se je z organizacijo prilagodil obstoječim razmeram in poiskal novo pot za tovrstni dogodek. Ex tempore je prebudil likovno mrtvilo in spodbudil avtorje k ustvarjanju ter zlahkemu osmišljanju časa. Odziv je bil izjemen. Prijetno nas je presenetila tako količina kot tudi kvaliteta. Žirija, ki so jo sestavljale Milena Usenik, slikarka specialistka, Karmen Bajec, magistra umetnosti, ter Anamarija Stibilj Šajn, umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka, je enotnega mnenja, da je bilo kar dve tretjini del na visokem likovnem nivoju. Sodelujoči avtorji so bili tako ljubiteljski ustvarjalci kot šolani likovniki. Želja po sodelovanju je podrla vse prepreke nastale situacije, občinske in tudi državne meje, saj je bilo nekaj avtorjev celo iz tujine. Skratka, bogata bera, ki je temeljito zaposlila članice žirije. Povezale so se v »go to meeting« in preko

računalniškega ekrana spremljale vsako likovno delo ter ga analizirale in ocenile.

Žirija je tako podelila naslednje nagrade in priznanja:

Nagrada ZLATO MUZO E-EXTEMPORE Logatec 2020 je prisodila likovnemu delu PREBUJANJE avtorja Danila Jereba iz Idrije.

Priznanja za kvaliteto pa so bila podeljena: Heleni Angelski, Erni Kopše, Jožetu Kotarju, Albertu Messnerju, Luki Miklavžiču, Anji Rakovec, Zoran Rožiču, Oskarju Sovincu in Benjaminu Žnidaršiču.

Več o e-extemporu si lahko preberete, predvsem pa ogledate vsa likovna dela na FB strani Društva likovnikov Logatec in na portalu Moja občina.

Vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uspehu letošnjega e-extempora, iskreno čestitam in se vam najlepše zahvaljujem.

*Janez Ovsec,
predsednik Društva Likovnikov Logatec*

ZAKAJ JE 20. MAJ SVETOVNI DAN ČEBEL?

Kdor vsaj malo pozna slovensko zgodovino, mora poznati ime Anton Janša. Bil je slikar in čebelar, rojen v Breznici na Gorenjskem, 20. maja 1734. Bil je velik poznavalec čebel, zato ga je takratna cesarica Marija Terezija povabila na Dunaj, kjer je leta 1769 postal prvi učitelj čebelarstva na cesarskem dvoru. Zato ga ves svet priznava kot utemeljitelja modernega čebelarjenja.

Slovenski čebelarji imamo na ta dan že od leta 2003 čebelarški praznik. Pobudnik je bil takratni vodja službe za napoved medjenja Pavle Zdešar. Pred šestimi leti pa je Čebelarška zveza Slovenije pod vodstvom Boštjana Noča v sodelovanju s kmetijskim ministrstvom sprožila pobudo, da bi Organizacija združenih narodov (OZN) razglasila 20. maj za svetovni dan čebel.

Skoraj stodontna podpora ideji v okviru svetovne čebelarške organizacije Apimondia, prizadevanja slovenske diplomacije in ideja s času zelo primernim sporočilom »Varujmo čebele in naravne oprasovalce«, so padli na plodna tla. OZN je decembra 2017 razglasila 20. maj za svetovni dan čebel.

Preporod slovenskega čebelarstva

V zadnjih petnajstih letih čebelarstvo v Sloveniji doživlja velik preporod. Velika prelomnica je bilo leto 2003, ko je v Ljubljani potekal svetovni čebelarški kongres Apimondia. Zaradi odlične organizacije, dobrih strokovnih in znanstvenih prispevkov, gostoljubnosti, slovenskih posebnosti v svetovni čebelarški dediščini kot so panjske končnice in čebelnjak, se je Slovenija spet vrnila na svetovni čebelarški zemljevid, kjer je nekoč že bila.

Po letu 2003 je čebelarstvo postalo deležno veliko večje pozornosti s strani države, tako da je začela ta za znanstvene in strokovne izzive namenjati več sredstev. Leta 2005 je nastala javna svetovalna služba v čebelarstvu, čebelarji so lahko začeli koristiti razvojna sredstva, ki jih kmetijstvu namenjata Evropska unija in država Slovenija. Čebelarstvo je spet postalo del kmetijstva, prej je bilo vse od druge svetovne vojne dalje

V Sloveniji je okrog 12.000 čebelarjev, ki čebelarijo z dobrimi 200.000 čebeljimi družinami. V povprečju ima slovenski čebelar 16 družin.

Slovenski čebelar je revija slovenskih čebelarjev in je najstarejša strokovna revija v Sloveniji, ki neprekinjeno izhaja že 122 let.

postavljeno ob rob, prepuščeno lastni iznajdljivosti, ljubiteljstvu in životarjenju ...

Tradicionalni slovenski zajtrk

Pomembno tako za čebelarje kot za ozaveščanje javnosti o pomenu čebel je bila akcija »Medeni zajtrk v vrtcih«. Prvič je bil izveden leta 2007. Čebelarji po vsej Sloveniji so takrat na lokalni ravni zbrali med in ga podarili vrtcem. Tudi logaški čebelarji pri tem nismo stali ob strani in smo se takoj priključili akciji. Ob tem, da so otroci imeli za zajtrk pristen slovenski med, so imeli priložnost tudi spoznavati življenje čebel in delo čebelarjev, saj so čebelarji prišli v vrtce in predstavili svoje delo, čebelarstvo opremo in življenje čebel. Kot je znano, je leta 2011 k akciji pristopilo Ministrstvo RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, projekt pa se je razširil v »Tradicionalni slovenski zajtrk in dan slovenske hrane, ki ga obeležujemo vsak tretji petek v novembru

Logaška čebelarja Anton Žakelj in Franci Grum sta leta 2011 v vrtcu Kurirček otroke navduševala nad čebelarstvom.

ČEBELARSKO DRUŠTVO LOGATEC - ŽE 115 LET!

Organiziranost čebelarjev na Logaškem ima spodobno tradicijo, saj so se čebelarji tu organizirali leta 1905. 26. marca letos je minilo natanko 115 let od ustanovitve društva. Čebelarstvo društvo Logatec (ČDL) ima za prednika Logaško podružnico Slovenskega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko, ki je svoj prapor razvila leta 1908. Ta podatek je bil izhodišče za to, da je ČD Logatec leta 2008 praznovalo stoletnico, čeprav bi jo morali, kot rečeno, že leta 2005.

V času po slovesnosti, ki je potekala 1. junija 2008 v Centru vojnih veteranov Slovenije, je takratni predsednik društva Tone Žakelj našel zapis, da je Slovenski čebelar v svoji tretji številki 1905. sporočil, da so na Logaškem 26. 3. 1905 ustanovili podružnico Slovenskega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko. Naj še omenimo, da je 2008. potekalo več dogodkov v zvezi z obletnico, pod obširno razstavo, zgibanko in videopredstavitvijo čebelarske tradicije na Logaškem pa se je podpisal Miro Leskovec.

Zanimivo, podružnica je delovala neprekinjeno v času obeh svetovnih vojn, ni pa v prvih letih obeh Jugoslavij (1918–1922 in

1948–1950). Po blagajniški knjigi (1908–1963) je članarino, tedaj imenovano udnina, leta 1908 plačalo 17 udov. Število se je pozneje spreminjalo, vendar po knjigi ni nikoli preseglo 30.

Leta 1966 je bilo ustanovljeno Čebelarstvo društvo Logatec z družinami v Logatcu, Lazah, Hotedršici, Rovtah in Žireh. Politično-upravne spremembe so Žiri pozneje priključile škofjeloški občini, preostale družine pa so se združile v enotno ČD Logatec. Društvo je štelo okrog 80 članov, v prvih letih novega tisočletja pa jih je bilo več kot sto.

Zanimanje za čebelarjenje se v zadnjem desetletju povečuje, tako da se tudi število članov spet približuje stotici. Seveda pa vsi čebelarji niso člani društva. Mogoče je pa zdaj priložnost, da to postanejo. Za informacije lahko pišejo na elektronski naslov cd.logatec@gmail.com.

Ne glede na članstvo pa mora vsak čebelar poskrbeti, da ima čebelnjak vpisan v centralni register čebeljakov. Tako kot vsak avto potrebuje registrsko tablico, jo potrebuje tudi čebelnjak. Red pač mora biti!

Marjan Papež

Foto: arhiv ČD Logatec

Utrinek s 100- (103-) letnice: Nekdanji logaški župan ter sedanji predsednik ČD Logatec Janez Nagode in predsednik Čebelarske zveze Slovenije Boštjan Noč.

Vabilo k iskanju gnezd čmrljev

Spoštovane, spoštovani,

v prejšnjem letu smo na OŠ Tabor Logatec v okviru čebelarkega krožka napisali raziskovalno nalogo z naslovom »Čmrlji - pomembni, a ogroženi oprasovalci«. Naredili smo več raziskav na tem področju, a za nadaljnje potrebujemo družine čmrljev.

Gre za žuželke, ki jih kot medonosne čebele uvrščamo med kožekrilce (Hymenoptera). Od teh se zelo razlikujejo, saj imajo več matic, potrebujejo mrzle in senčne predele, predvsem pa jih je veliko manj (največja gnezda ne presežejo 600 osebkov). So zelo ogroženi, saj v zadnjih desetletjih kosijo predvsem strojno in s tem uničijo ene najpomembnejših oprasovalcev. Oprasujejo predvsem rastline, ki imajo globlje cvetove in jih čebele ne morejo doseči z jezičkom ter jih ne privlačijo zaradi drugih dejavnikov (vonja pri paradižniku). To se je pokazalo predvsem pri deževnih pomladih pred leti, ko zaradi deževja čebele niso oprasile sadnega drevja, pridelek pa je bil celo nadpovprečen zaradi teh živobarvnih brenčičev.

Zato vas lepo naprošamo, če v bližini svojega doma najdete gnezdo, to čim prej sporočite na telefonsko številko 069 650 570 ali na elektronski naslov klemen.tomazin@gmail.com.

Če ga najdete, prosimo, upoštevajte naslednja navodila:

1. Če je na odprtem zemljišču zemeljske čmrlje, jih ne ogreбайte, temveč zaščitite s primerno mrežico, močno pritrjeno s količki v zemljo. V gozdu pa je najbolje nanje nametati kar nekaj večjih vej, seveda tako, da čmrlji lahko pridejo v gnezdo.
2. Gnezdo ponoči prestavimo v kartonsko škatlo¹ (v katero je priporočljivo dodati polnilo²), ali pa po predhodnem dogovoru na prej dani telefonski številki dobite naš čmrljak (v katerem polnilo bo), v katerega prestavite le-tega.
3. Škatlo ali čmrljak (panj za čmrlje) prenesemo v klet ali hladen prostor³.
4. Po potrebi jim dodamo sladkorno raztopino ali med.
5. Potem pokličete prej navedeno številko in se dogovorimo za prevzem⁴. Sporočite nam tudi, kje ste jih našli, saj nam bo pomagalo pri spoznavanju čmrljev. Pomembna je tudi oddaljenost⁵ od najdišča in »hrambe« do prevzema.

Hvala za pomoč pri iskanju!

Učenci čebelarkega krožka in mentorica Antonija Baznik

Panj za čmrlje (tudi čmrljak, panjček).

Besedilo in foto: Klemen Tomazin

¹ Z žrelom (luknjo) za izletavanje.

² Polnilo je po navadi mah, slama ali očiščena volna.

³ Pazimo, da imajo čim bolj prezračeno gnezdo.

⁴ Zaprti do prevzema naj bodo največ 2 dni.

⁵ Nekatere vrste preletijo tudi do 4 km.

ANDREJ S KALC: ČEBELE ME POMIRIJO IN RAZVESELIJO

Maj je mesec, ko se travniki že dobro oblečejo v cvetoče obleke raznih barv. Če imamo priložnost postati ob cvetoči odeji in se zazreti vanjo ter za hip utihniti, pa lahko slišimo brenčanje in opazimo letanje drobnih svetlokrilih žuželk, čebel. Opraševalke, delavke in simboli pridnosti in marljivosti. Le kdo si nekoč v šoli ni zaželel dobiti pod svoj izdelek čebelico - saj se je še spomnite, »štampljke«? Tudi tisti, ki se ukvarjajo s pravimi čebelami, morajo biti sila pridni. Eden izmed njih je prav gotovo Andrej Šemrov s Kalc. Ne le da ima čebele rad, že skoraj celo življenje je z njimi tesno povezan.

S čebelarstvom si se srečal že zelo zgodaj. Od kod tvoja ljubezen do čebel?

S čebelarstvom živim že od malega, saj smo, kakor tudi očetovi predniki, doma imeli čebele. Moj oče je že pri šestih letih skrbel za čmrlje, ki so živeli za njihovim kozolcem. Če upoštevamo njegovo čmrljanje, je bil čebelar skoraj 80 let. S čebelarstvom poleg mene nadaljujeta še sestra in brat.

Kaj odlikuje vsakega čebelarja oziroma, kaj na bi ga?

Slovenski čebelarji smo v glavnem ljubitelji, saj je velečebelarjev le nekaj odstotkov. Največ nas je tistih, ki imamo čebelnjake v bližini doma, da jih lahko obiščemo vsak dan. Opazovanje čebel ob vzletanju ter vračanju in njihovem šumenju ljubitelja čebel pomiri. Čebelar pri tem tudi ugotavlja, kaj se v panju dogaja. Sam imam čebeljak poleg hiše in lahko skozi okno opazim morebitno drugačno obnašanje čebel.

Lahko opišeš delo čebelarja preko celega leta?

V sezoni aktivnosti čebel moramo le-te redno pregledovati vsaj enkrat na deset dni ali pogosteje. Čebele v pomladnem času zelo hitijo z večanjem njihovega števila. Ko jim zaradi tega začne v panju zmanjkovati prostora, se odločijo za rojenje. Z obiranjem rojev imamo največ dela v maju. Z našimi posegi v panj se le prilagajamo njihovem nagonu, ki sledi letnemu času in vremenskim razmeram. To od nas zahteva znanje o življenju čebel, o vplivu vremena in poznavanje narave. Pravi čebelar preko leta skrbi za čim boljši razvoj čebelje družine in njeno zdravje.

Kako je s pašo čebel v naših krajih? Je s tem povezanih veliko težav?

V zadnjem času je precej problematičen vpliv zgodnje košnje. Travniki so zaradi intenzivnega kmetijstva precej enolični, pogosto brez cvetja. So pa vseeno k sreči v naši okolici ti vplivi nekoliko manjši, saj ni tako zelo močno razširjeno intenzivno kmetovanje, monokulture so tiste, ki so največkrat najbolj obremenjene s pesticidi.

Katere probleme srečujete pri svojem delu čebelarji in kako jih skušate zmanjšati?

Pred približno 30 leti je v naše kraje zašel čebelji zajedavec varoja. Obnaša se podobno kot klop, ki se oprime čebelje ličinke ali čebele in sesa njihovo telesno tekočino. Ker se tega zajedavca ne da popolnoma uničiti, moramo celo leto z določenimi metoda-

mi ugotavljati približno število varoj v čebelji družini. Ko jih je preveč, jih moramo čim več uničiti, pri tem pa paziti, da v med ne vnašamo kemikalij. Zato glavno zdravljenje izvajamo v jesenskem času, po točenju medu. Tako se naša čebelarska sezona konča šele konec leta z zadnjim zdravljenjem in toplotno zaščito za zimsko mirovanje.

Ne moremo mimo karantene in novodobnega virusa. Se to odraža tudi pri čebelarstvu? Če se, kako?

Neposrednega vpliva na čebele ni zaznati. So pa zaradi tega odpadla vsa izobraževanja in srečanja čebelarjev ter vožnje na pašo v druge kraje. Tako da tudi tu ni čisto brez posledic.

Od česa je odvisna letina medu?

Količina pridelanega medu je odvisna od tega, ali rastline cvetijo in medijo v lepem in ustrezno vlažnem vremenu. Dež in hlad nista zaželena. Lansko leto smo zaradi deževnega vremena čebele krmili do sredine junija, da so čebele sploh preživele. Čebelarji, ki ne prevažamo čebel na pašo v druge kraje, točimo med povprečno dvakrat letno ali pa le enkrat in še to zelo malo. V naših krajih čebele nabirajo med na travnikih in različnih drevesnih vrstah, kot so javor, smreka, lipa in hoja.

Je med mlajšimi tudi še zanimanje za to pogosto, če ne celo vedno ljubiteljsko dejavnost?

Ugotavljamo, da je povprečna starost slovenskih čebelarjev skoraj 60 let, saj se mlajši, ki imajo službe do poznega popoldneva, težko odločijo za čebelarjenje, kajti pri čebelah je delo, ko čebele to potrebujejo, in ne takrat, ko ima čebelar čas.

Andrej pravi, da čeprav je delo v čebelnjaku in s čebelami kar zahtevno, pa najde v tem pogosto tudi notranji mir, zadovoljstvo in veselje, zato mu v njegovem lepo urejenem čebelnjaku želimo veliko pridnih delavk, v kozarcih pa obilico sladkega in predvsem zdravega slovenskega medu.

Metka Bogataj

Foto: osebni arhiv A. Š.

Andrej pred svojim čebelnjakom

PRAPOR ČD LOGATEC

Leto razvitja: 1981

Prapor ČD Logatec je iz svilnate tkanine temno zelene barve, obrobjena z zlatorumeno tekstilno vrvico. Po obliki je pravokotnik s stranicama 118 cm in 82 cm.

Na sprednji strani prapora je pod zgornjim robom konveksno potekajoči napis ČEBELARSKO DRUŠTVO, ki se nad spodnjim robom konča s konkavno položenim imenom kraja LOGATEC. Vse črke so vélike, izvezene z zlatorumeno nitjo; v zgornjem delu napisa so visoke 6,5 cm, v spodnjem pa 8,5 cm. Med obema napisoma sta ob levem robu druga nad drugo letnici 1873 in 1908, pred desnim robom pa letnici 1966 in 1981. Števke letnic so iz enake niti kot črke v napisu, visoke pa so 2,1 cm. Prva letnica spominja na nastanek Kranjskega društva za umno čebelarstvo, katerega čla-

ni so bili tudi trije logaški čebelarji (učitelj Anton Požar in župnik Matej Markič iz Gornjega Logatca ter trgovec Janez Zihel s Čevice). Druga letnica, 1908, označuje razvitje prapora logaške podružnice Slovenskega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko (naslednika Kranjskega društva); 1966. je bilo ustanovljeno Čebelarsko društvo Logatec, ki je razvilo svoj prapor leta 1981.

V sredini sprednje strani prapora je s krogom premera blizu 30 cm izvezena zlatorumena stilizirana podoba Zemlje s poldnevnik in vzporedniki. Čeznjo je izvezena zlatorumena podoba čebelje matice; njeni obročki kot tudi obroba telesnih delov so iz rjave niti. Podoba Zemlje z matico opozarja na pomen čebele za naš planet, danes pa s kančkom pesniške svobode lahko rečemo, da je v času izdelave prapora tudi vizionarsko napovedala Svetovni dan čebele.

Na hrbtni strani prapora je 10 cm nad spodnjim robom iz 6 cm visokih zlato rumenih vélikih črk izvezen 60 cm dolg napis ČEBELARSKI POZDRAV! Nad njim je pretežni del te strani prapora namenjen izvezeni podobi kosa sata, na katerem je čebelja matica. Z gornje leve strani k satu z matico leti čebela. Desno zgoraj in levo so ob satu večbarvno izvezeni stilizirani medonosni cvetovi.

Na dvodelnem nosilnem drogu prapora so pritrjeni spominski žeblički, na vrhu pa je zlatorumena konica, kovinska plošča – pravilni šestkotnik s 102-milimetrskimi stranicami, ki ponazarja satno celico. V obe ploskvi konice je vgravirana podoba čebele.

*Besedilo in foto:
Predsednik društva
Tone Žakelj*

ČEBELARJENJE NEKOČ IN DANES – OD POEZIJE DO DRAME

Čebelarjenju pravijo poezija kmetijstva. Spominjam se, kako je na Dolenjskem dostikrat stari oče, ko je prišel od nedeljske maše, krenil proti čebelnjaku v »ta zakmašni obleki«, prižgal pipo in spokojno opazoval brenčanje pred čebelnjakom. Tudi mene je povabil, naj opazujem čebele, saj se jih že kot otrok nisem pretirano bal. Ne rečem, ko je pičila, je neznansko skelelo, ko pa je minilo, sem se sam sebi zdel pravi junak. In če si prišel v šolo z oteklim, si bil že mali heroj.

Včasih je bilo čebelarstvo res poezija. Stari oče pozimi ni kaj dosti hodil okrog čebel. Po novem letu je kdaj pred čebelnjakom odgrnil sneg, potrosil seneni drobir, stara mama pa je včasih stresla pepel. Tako se je sneg hitreje stopil, če pa so čebeli jenjale moči, ko se je vračala v panj, se je s sene-nega drobirja ali pepela lahko pobrala in se vrnila v svojo družino. Na snegu bi se namreč hitro podhladila in umrla. Tako je. Čebela umre. Edina žival pri nas, za katero rečemo, da umre. To pove marsikaj o tem, kako so naši predniki spoštovali čebelo. Drugi narodi tega ne poznajo.

Do Jožefovega le od daleč

Včasih je bilo veliko enostavneje čebelariti. Do Jožefovega je stari oče čebele bolj kot ne le opazoval, potem naredil hiter pregled, primaknil kak medeni sat, če je bilo treba, in pričakoval pomladansko pašo: regrat, divjo češnjo in sadno drevje. Vmes je že ogrebel kak roj, sredi maja je zacvetela akacija, konec maja smo vse skupaj stočili. Cvetlični med. Potem je zamedil kostanj, takrat je bilo treba poloviti še zadnje roje. V začetku julija smo stočili kostanjev med, stari oče je malo nakrmil čebele, počakal avgustovsko medenje ajde, konec septembra pa še dokrmil in čebele so bile pripravljene na zimo. Poezija.

Pod grožnjo podnebnih sprememb

Današnji problem čebelarstva so poleg v sosednjih člankih opisanega zajedalca

Družina

varoe podnebne spremembe. Hitre spremembe vremena, pomladanske pozebe, enkrat hladne in mokre pomladi, drugič suša v aprilu kot letos, sušna poletja itn. Vsi ti dejavniki so skrajno neugodni za čebele. Zakaj torej čebelarstvo ni več poezija kmetijstva? Zahteva neprimerno več dela, skrbi za čebele, pravočasno ukrepanje, da ne pride do odmiranja družin.

Čebelarstvo leto se začne sredi poletja. Takrat se začne priprava družin za naslednje leto. Ker ajde ni kaj dosti, je treba čebele izdatneje krmiti. In zdraviti. Kdor po zaključeni paši sredi poletja ne ukrepa, je lahko že pred zimo brez čebel. Na zajedavca varoo je treba biti ves čas pozoren, po potrebi je po poletnem zdravljenju včasih treba opraviti še jesensko zatiranje, vsekakor pa zimsko.

Poseganje v panj pozimi? Za starega očeta nepojmljivo. Ampak čebelje družine to preživijo, če se postopek opravi pravilno in hitro, brez nepotrebnega »firbanja«.

Tudi zime so nepredvidljive. Kot letošnja, ko sploh ni bilo prave zime. Brez snega in toplote. Taka zima za čebele (pa tudi za nas) ni dobra. Za prezimovanje čebel je najprimernejši razpon od -10 do +10 0Celsiusa.

Sicer je poraba hrane zaradi povečane aktivnosti v topli zimi večja in strah pred pomladansko lakoto v panjih prav tako.

V zadnjih šestih letih sta bili dve letini povprečni, ena slaba, tri pa katastrofalne. Tudi to je davek podnebnih sprememb, ki je postal vsem očiten z žledom februarja 2014. Ta je na Logaškem podrl ogromno medovitiga drevja: smreke, jelke, javorja, lipe. Nadalje je nesluteni razmah lubadarja zdesetkal smrekove sestoje, zato so se pašni viri močno skrčili.

Čebelarji smo nepopravljivi optimisti

Ne, to ni več poezija. To je drama. Ali celo tragedija. Sreča v nesreči je, da smo čebelarji nepopravljivi optimisti. Če ta sezona ni bila dobra, bo pa gotovo prihodnja. Če ne pa ena kasneje. Ali pa čez sedem let ...

Marjan Papež

ČEBELJI PRIDELKI

Čebelji pridelki sodijo v sam vrh živil, ki jih lahko človek zaužije. Med je več kot sladilo, cvetni prah blaži težave s prostato, matični mleček povečuje vitalnost, čebelji pik pomaga proti revmi, vosek pa je nepogrešljiv v kozmetiki.

Med

Glavni čebelji pridelek je med, ki ga čebele nabirajo kot nektar na cvetovih žužkocvetk ali pa kot mano na iglavcih ali listavcih. Glavne nektarne paše v Sloveniji so akacija, lipa, kostanj, cvetoče okrasne rastline in travniki. ki dajo mešani cvetlični med. Mana je delo povzročiteljev gozdnega medenja, predvsem uši in kaparjev, to je predvsem paša na smreki in hoji (jelki), občasno pa tudi na listavcih, sočasno s cvetenjem lipe, kostanja, javorja in drugih.

Cvetni prah

ali pelod čebele naberejo »mimogrede«, ko srkajo medicino v medovnikih cvetočih rastlin. Čebelarški izraz za cvetni prah je čebelji kruh, saj je poglavitna hrana v razvoju čebelje ličinke. Če je med glavni vir energije, je cvetni prah glavni vir drugih

pomembnih hranil, kot so beljakovine, ru-dnine, maščobe, vitamini, antioksidanti ... Glavne biološko aktivne sestavine so flavonoidi in fitosteroli, ki jim pripisujejo antioksidativno, protivnetno in protimikrobno delovanje. Človek lahko zaužije čajno žličko cvetnega prahu dvakrat na dan.

Matični mleček

je hrana za čebeljo zalego in čebeljo matico. Matični mleček je zmes medu in cvetnega prahu, s katerim čebele vse življenje krmijo matico. Ta hrana daje matici izjemno dolgoživost v primerjavi z navadnimi čebelami. Matični mleček izboljša splošno počutje, izboljšuje delovanje možganov, lajša starostne težave in bolezni, njegova uporabnost se je pokazala tudi pri naravnih kozmetičnih sredstvih, ki naj bi zavirala staranje kože.

Čebelji strup

Največkrat ga dobimo, ne da bi si ga želeli. S pikom čebela vbrizga v našo kožo strup, ki ga ima sicer za obrambo pred sovražniki. Pik je lahko zelo boleč, za posameznika, ki je alergičen, lahko celo smrtno nevaren. Je pa čebelji strup možno tudi

Roj

*Roj! Ojoj, ojoj!
Prosim, tu postoj!
Brž prinesem panj,
ujamem te takoj!*

*Da ko mine noč,
ne odletiš mi proč,
da zgradiš si dom,
pokažeš svojo moč.*

*Da vsak čebele let,
s cveta na cvet polet,
polni mi sode
in slišim žvenket!*

*Da cedi se mi med,
da polna bo klet,
saj muha da kruha,
al' pa le sanja poet.*

Marendolski

namensko pridobivati za uporabo v medicini. Naj omenimo, da se je zdravljenje s čebeljim pikom začelo na slovenskih tleh. V Mariboru živeči češki revmatolog in apiterapevt Filip Terč je že okrog leta 1890 s čebeljimi piki uspešno zdravil revmatične ljudi.

Vosek

so čebelji bivalni prostori, notranja oprema stanovanja. Čebele iz voska zgradijo satovje, ki ima različne funkcije. Čebelja celica je lahko »špajza«, kjer čebele shranjujejo med in cvetni prah, lahko je porodna soba, kjer se rojevajo nove čebele, je dnevni prostor in spalnica. Vse v enem. Sicer je vosek za človeka neprebavljiv, ima pa druge odlike. Pred pojavom parafina je bil nepogrešljiv za izdelavo sveč, kasneje pa se je izkazal kot zelo uporabno sredstvo za izdelavo različnih preparatov v kozmetiki.

Besedilo in foto: Marjan Papež

SLAVNOSTNA OBLEKA SLOVENSКИH ČEBELARJEV

Praporščak ČD Logatec Franci Grum v slavnostni čebelarški obleki na dnevih čebelarstva v Celju, ko je pred leti dobil tudi nagrado za najbolj kakovostno izdelan panj.

Pripadnost neki skupini se lahko kaže tudi z enotno podobo. Tako kot imajo enotne obleke gasilci in lovci, jo imamo tudi čebelarji. Slavnostna čebelarška obleka, tako moška kot ženska različica, je slovenska posebnost. Ni poznano, da bi imeli še v kaki drugi državi čebelarji enotno slavnostno obleko.

Čebelarji jo nosijo na državnih, krajevnih in društvenih proslavah; slavnostnih sejah, proslavah in prireditvah, ki jih organizirajo čebelarška društva ali Čebelarška zveza Slovenije. Pripadnost cehu slovenske čebelarke in čebelarji izražajo z nošenjem te posebne obleke tudi na srečanjih mednarodnih čebelarških organizacij ter prireditvah, kot so sejmi, razstave in promocijski dogodki.

Čebelarško obleko sestavljajo klobuk, suknjič, hlače ali krilo, telovnik s satenastim sprednjim delom, srajca s pokončnim ovratnikom in širokimi rokavi, kravata z vtkanim znakom ČZS ali ruta, nogavice v temni barvi (rjava ali črna) in nizki čevlji.

Besedilo in foto: Marjan Papež

»GREM U MOJ STARI ČEBELNJAK.«

Čebele so zanimiv motiv tudi za slovenske glasbenike. Najbolj poznana je pesem Čebelar, ki jo izvaja ansambel Lojzeta Slaka. Mlajši poznajo pesem Čebelice v izvedbi Čukov, predstavljena pa je bila v otroški oddaji Ribič Pepe.

Tako tisti malo starejši kot mlajši poznamo pesem iz nemške risanke Čebelica Maja, slovensko priredbo je prepeval Janko Ropret, rock priredbo taiste pesmi je izvajala skupina Wellblott. Širši javnosti pa je manj poznano, da imamo čebelarji tudi svojo himno. Besedilo je napisal Franc Šivic, glasbo pa sta prispevala Slavko Avsenik in Slavko Avsenik mlajši.

Ma. P.

Roj čebel (Foto: M. P.)

O LOGATCU IN ZAPISOVANJU NJEGOVIH DELOV

Zapisovanje imen krajev ali njihovih delov je pomemben del kulturne identitete, zato se ob normativnih priročnikih, kakršen je Slovenski pravopis (prosto dostopen je na portalu Fran <fran.si>) in (pre)zapletenih pravilih v njem pogosto pojavlja vprašanje, kako zapisovati dele kraja, ki so bili nekoč samostojne vasi, danes pa ni ne krajevnih tabel ne imen ulic. Jezikoslovci pri tem upoštevamo tako rabo domačinov kot tudi strokovno literaturo.

Naselbinskih imen v Sloveniji je bilo v preteklosti mnogo več, na delitev ali zaokroženost krajev pa so vplivali različni zgodovinski in naravni dejavniki. O tem priča tudi veliko število izdaj krajevnih leksikonov, kjer so zbrani uradni, topografski, zemljepisni, zgodovinski in drugi podatki Slovenije.

Krajevni leksikon Dravske banovine iz leta 1937 (prosto dostopen v Digitalni knjižnici Slovenije <dlib.si>) v uvodnem poglavju Lovra Bogataja omenja, da je bilo marca 1921 po sklepu rapalske pogodbe obnovljeno glavarstvo v Logatcu in omenja takratni srez Logatec (več str. 1), v katerega so bile vključene občine (str. 392–408): Begunje, Bloke, Cerknica, Dolenji Logatec, Gorenji Logatec, Hotedršica, Lož, Planina pri Rakeku, Rakek, Rovte, Stari trg, Žiri. Občina Dolenji Logatec, kjer je bil tudi sedež sreza, je obsegala kraje (str. 399–400): Blekova vas, Brod, Čevica, Dolenji Logatec, Martinj hrib. Občina Gorenji Logatec pa je v letu 1931 obsegala (str. 400–401) vasi: Gorenja vas, Gorenji Logatec, Kalce in Žibrše.

Starejši vir *Logaško okrajno glavarstvo* (prav tako dostopno na <dlib.si>) iz leta 1889 omenja (str. 22) dve politični in šolski občini ter dva poštna in brzojavna urada, in sicer Dolenji Logatec in Gorenji Logatec. V Dolenji Logatec so sodile vasi (navajam izvirni zapis) Dolenji Logatec, Čevca, Martin hrib in Brod. V šolsko občino Gorenji Logatec pa so sodile vasi (str. 38): Cerkovska vas, Gorenja vas, Blekova vas, Kalce, Hrušica in Žiberše.

Krajevni leksikon Slovenije (Državna založba Slovenije, 1968) navaja za takratno občino Logatec (ki je v tistem času obsegala tudi občino Žiri) naslednja naselja (str. 177): Blekova vas, Brod-Logatec, Čevica, Dolenji Logatec, Gorenja vas pod Režišami, Gorenji Logatec, Grčarevec, Hleviša, Hlevni vrh, Hotedršica, Jakovica, Kalce, Laze, Lavrovec, Martinj hrib, Medvedje brdo, Novi svet, Petkovec, Praprotno brdo, Ravnik pri Hotedršici, Rovtarske Žibrše, Rovte, Vrh nad Rovtami, Zaplana (del), Žibrše. Na str. 180 pri opisu naselja Dolénji Logátec med drugim najdemo: »Poglavitni kraj v Logaški kotlini med glavno cesto Vrhnika–Kalce in železniško progo, kjer prehaja brez vidne meje v Čevico in na Brod, ki z njima tvori enotno naselje.«

V leksikonu Cankarjeve založbe *Slovenska krajevna imena* (1985) najdemo le iztočnico Logatec, vendar opozorilo, da je »lokalno Dólnji Logátec in Górnji Logátec«.

[Slovenski pravopis](#) (ur. F. Ramovš) iz 1950 v členu 19 (str. 16): »Če je krajevno ime sestavljeno iz določilnega pridevnika in takega samostalnika, ki je ali se čuti kot lastno ime, se pišeta pridevnik in samostalnik z veliko začetnico.« Med primeri je naveden tudi Dolenji Logatec.

[Slovenski pravopis](#) (ur. A. Bajec) iz 1962 v 40. členu (str. 37) navaja enako pravilo, prav tako je ponovljen primer Dolenji Logatec. Slovenski pravopis [Pravila](#) (objavljena že 1990) pa v členu 69 (str. 13) zemljepisna sicer deli na naselbinska in nenaselbinska imena ter dodaja, da za dele naselij veljajo ista pravila kot za nenaselbinska imena, pri čemer se prva sestavina vedno piše z veliko začetnico, druga pa z malo, če niso že same lastno ime.

Zapis delov danes enotnega naselja Logatec je torej po veljavnih pravilih slovenskega jezika naslednji: Ker je druga sestavina lastno zemljepisno ime Logatec, je torej pravilen zapis *Gorenji/Gornji Logatec* in *Dolenji/Dolnji Logatec*. Obe obliki določilnega pridevnika sta namreč še danes v rabi v Logatcu, saj so uporabljene v stvarnih lastnih imenih pravnih oseb, npr. Prostovoljno gasilsko društvo *Gorenji Logatec*, Župnija *Gornji Logatec*, Prostovoljno gasilsko društvo *Dolnji Logatec*, Župnija *Dolnji Logatec*. Poleg tega pa tudi zemljiški kataster v *Seznamu katastrskih občin*, ki ga vodi Geodetska uprava Republike Slovenije in je uradna državna evidenca, na območju kraja Logatec in v njegovi neposredni okolici uporablja oznako *k. o. 2017 Dolenji Logatec* in *k. o. 2015 Gorenji Logatec*.

Zapis poimenovanj in njihovo normiranje torej ne obsega zgolj krajevne table kot ene od oznak, ampak upošteva tudi zgodovinski razvoj naselij, njihova imena in dejansko rabo poimenovanj na določenem območju. Primer Logatca z več ohranjenimi zgodovinskimi poimenovanji ni edini, podobno zapisujejo tudi Zgornja in Spodnja Muta, čeprav je danes enotno naselje Muta. Prav tako se naselje Kungota (sicer tudi ime občine) deli na dve vaški skupnosti Spodnja Kungota in Zgornja Kungota, vsaka od njiju pa obsega še bližnja naselja, čeprav krajev z imeni Spodnja Kungota in Zgornja Kungota danes ni več.

*Dr. Mateja Jemec Tomazin,
Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti
in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša*

Sto let kina v Logatcu, pomembne obletnice in nova dejstva o kinu (7) »TARZAN, ČLOVEK OPICA« Z NACISTIČNIM SALUTIRANJEM (iz logaškega kino sporeda 1935)

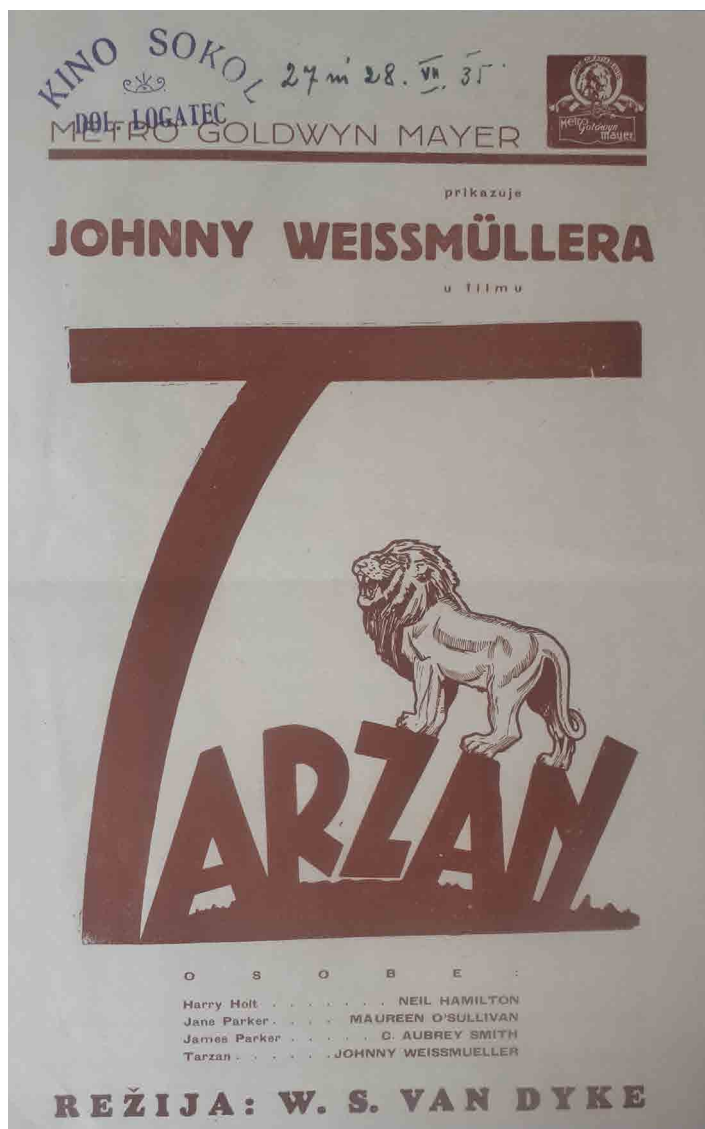
Arhiv RS hrani nekaj dokumentacije Kina Sokol Dol. Logatec (sezname filmskih predstav, filmske napovednike, prijave in odobritve predstav s strani Sreskega načelstva Logatec ter poročila kontrolorjev »javne morale« v filmskih predstavah), plakatov pa žal ne. S silvestrsko projekcijo *Titani neba* (*Hell Divers*, 1931, gl. vloga Clark Gable) se je Kino Sokol Dol. Logatec poslovil od leta 1934. In novo leto 1935 pričel z prizvo.

To je prvi datiran filmski napovednik. **Izjemno sem bil presenečen, ko na filmskem napovedniku (27. in 28. 7. 1935) za film Tarzan (orig. Tarzan the Ape Man = Tarzan, človek opica, 1932) istoimenski lik salutira (po mojem mnenju) z eksplicitnim nacističnim pozdravom!** Pod sliko in krajšo vsebino piše: METRO GOLDWYN MAYER FILM NA NJEMAČKOM JEZIKU!

KU! Po mnogih letih sem si ponovno ogledal ta film na YouTube (z znamenitim Tarzanovim krikom

<https://www.youtube.com/watch?v=MwHWbsvgQUE>

ki je po mnenju vrhunskega strokovnjaka za filmsko glasbo, Logačana dr. Mitje Reichenberga, Weissmullerjeva »osebna avdio znamka« na robu jodlanja), kjer pa tega prizora ni! Torej je fotografija posneta v studiu ... Da bi podkrepil svoje mnenje, sem prebrskal mnogo spletnih strani in nekaj literature o filmih in nacizmu. Na internetu sem našel krajšo biografijo o »Tarzanu« Johnnyu Weissmullerju (Bil je tudi večkratni olimpijski prvak v plavanju leta 1924 in 1928 ter dobitnik olimpijskega bronca v vaterpolu z reprezentanco ZDA v Parizu leta 1924. Tu smo Slovenci prvič imeli predstavnika v atletiki. To je bil večkratni državni prvak in rekorder, bodoči logaški zdravnik Stanko Perpar.) v kateri je objavljena stran iz neznane revije predvojnega časa s pro-

Vir: Arhiv RS, SI AS 134/XIX/teh. e. 618, 1935

pagandnim idolatričnim člankom *Is this the World's Perfect Male* z enako »nacistično« fotografijo kot je na »logaškem« napovedniku!

<https://www.johnnyweissmuller.com/biography/>

Tarzana (Weissmullerja) opisuje v slogu rumenega tiska. Da gre za najpopolnejšega človeka na svetu, novega Adama, idola mladeničev, sex idola žensk itd. Popisane so praktično skoraj vse njegove mere od glave do peta (»Here's how this new Adam is built: ...«).

Nacistična stranka NSDAP in (njena paravojaška SA) je neobvezno ta pozdrav »Hitlergruß« (z visoko iztegnjeno desno roko) uporabljala že od leta 1923. Hitlerjev pozdrav nikakor ni bil izviran, zato je bilo negodovanje v NSDAP. Povezava tega pozdrava z rimskim zmagoslavim »Avē Caesar« je nesporna in pomenljiva! Hitler je 30. 1. 1933 postal predsednik vlade. Kot obvezen strankarski ritual (tudi v paravojaški Hitlerjevi osebni straži, kasneje elitni SS) je pozdrav »Heil Hitler!« (Živio Hitler!) in »Sieg Heil!« (Živela zmaga!) uvedel njegov propagandni minister Goebbels. S tem bi naj izrinil stari cerkveni pozdrav Grüß Gott (Bogdaj) in posvetni Guten Tag (Dober dan). »Hitlerjev pozdrav« je postal obvezen za vse javne uslužbence od 14. 7. 1933, ko je bila dovoljena samo nacistična stranka. Bil je del kulta Hitlerjeve osebnosti. Hitler je zahteval, da se ga uporablja kot javni pozdrav. Uradni pozdrav v nemški vojski (*Wehrmacht*) je postal šele po 20. juliju 1944 (po neuspelem poskusu atentata na Hitlerja), prej le ob državni himni. Knjiga *The Hitler Salute* (2008) predoči, da je bil v Hitlerjevi Nemčiji pojem pozdrava družbeni element. Uporabljali so ga na množičnih shodih, na katerih bi vodja ceremonije vzkliknil "Sieg", več deset tisoč udeležencev pa bi odgovorilo s "Heil." V knjigi *New Images of Nazi Germany* (2012) na str. 172 piše, da je februarja 1933 izšel članek o Weissmullerju v nemški reviji *Filmwelt* in da je bil zaradi svojih nemških korenin kot mednarodna zvezda pod budnim očesom nemške propagande. Za Goebbelsa je bil film kot propagandni medij izjemno pomemben in zato je bil Weissmuller kot vzhajajoča zvezda za nacistično zelo atraktiven. Prispevek o njem je bil tudi 19. 4. 1933, dan pred Hitlerjevim rojstnim dnevom, v reviji *Die Filmwoche*. Z vprašanjem belskih idolov se ukvarja tudi knjiga *Houdini, Tarzan, and the Perfect Man: The White Male Body and the Challenge of Modernity in America* (2001): "Me Tarzan, You Jane. Me White, Me Better." That was the subtext not only of Edgar Rice Burroughs's novel *Tarzan of the Apes*, but also (...)« Dejstvo je, da so imeli nacisti tudi v Ameriki svoje privrženca (v glavnem med svojimi rojaki). Stvar je postala bolj zapletena, ko sem prebral knjigo *Hitlerjev pakt s Hollywoodom* (2015). Tam je podatek, da se je film "*Tarzan der Affenmensch*" 2. marca 1934 znašel pred nemško vrhovno cenzuro (16. februarja 1934 je bil sprejet nov zakon o filmu z novo (rasno) cenzurno komisijo). Nenavadno, saj je bil film v obtoku že več kot eno leto (ob premieri ga je Hitler označil: »Tarzan: slabo«), leta 1934 pa je igral samo še v nepomembnih kinodvoranah. Kljub vsemu nacisti niso prekinili raz-

Is this the World's Perfect Male?

THE newest hooter to boy friends. The newest wonder-man to make the girls sigh and wish home were like Hollywood. Just as we're beginning to calm down a bit over the Gable charm, Metro goes and springs another sex-appeal boy on us—Johnny Weissmuller, the swimming champ. When as Tarzan, the Ape Man, Johnny begins dragging Maureen O'Sullivan around by her ankles, women audiences just about weep with envy. Here's how this new Adam is built:

Height — 6 feet, 3 inches	Chest (normal) — 40¾ inches
Weight — 190 pounds	Chest (expanded) — 43¾ inches
Relaxed upper arm — 13 inches	Waist — 32 inches
Flexed upper arm — 14½ inches	Hips — 41¼ inches
Forearm — 12¼ inches	Thigh — 21¼ inches
Wrist — 7½ inches	Knee — 15¾ inches
	Call — 14¾ inches
	Ankle — 9¼ inches

Vir: <https://www.johnnyweissmuller.com/biography/>

merja z ameriški filmski studii. Razlog je bil ekonomski ter politični (nacistična propaganda v Ameriki). Bolj je neverjetno, da so ameriški filmski producenti, večinoma judovskega rodu, sodelovali z nacistično Nemčijo kljub njenemu antisemitizmu. Npr. judovski lastniki studia MGM, ki je ustvaril filme o Tarzanu ...

Če se vrnem k »Tarzanovi« fotografiji, sem presenečen, da nisem nikjer našel podatka, da bi se kdo obregnil ob »Naci« Tarzana. Nikjer ni omenjeno, da bi Weissmuller simpatiziral z nacisti, a prepričan sem, da je slika nastala v studiu MGM z določenim namenom ... Sublimirano (rasno) sporočilo za bele množice? Skratka, kolaboriranje ameriških studiev z nacistično Nemčijo je bilo zapleteno in mnogostransko. Obravnavani logaški filmski napovednik je zanimiv (redok?) primer sublimirane nacistične propagande, ki je imela svojo mrežo tudi v Hollywoodu. Goebbels je uporabljal strategijo kombiniranja propagande z zabavo. Bil je namreč prepričan, da je najučinkovitejša prikrita propaganda, katere sporočilo je skrito v zabavnih vsebinah. Leta 1935 »nacistični« Tarzanov pozdrav na lepaku v Sloveniji ni pomenil nič, od 6. aprila 1941 je tak pozdrav pomenil smrt za Slovence kot narod.

Gvido Komar
(se nadaljuje)

KRI REŠUJE ŽIVLJENJA

Na začetku marca je bila v organizaciji RKS-OZ RK Logatec kljub zaostrenim ukrepom zaradi koronavirusa uspešno izpeljana prva letošnja krvodajalska akcija. Udeležba je bila dobra, saj je kri darovalo 133 krvodajalcev, 12 pa jih je bilo zaradi različnih razlogov odklonjenih. Hvala Zavodu za krvodajalstvo, osebju doma Marte in Marije ter ekipi prostovoljcev OZ RK Logatec. Letos sta načrtovani še dve krvodajalski akciji. Naslednja bo že v četrtek, 11. junija 2020. Vabljeni! Bodimo solidarni, darujmo kri!

Besedilo in foto: Janko Repenšek

Podpis pod foto: Ekipa prostovoljcev RK

HOTEDRAŽ IN ZEMLJANKA

VKTD Hotedršica nam nikoli ni dolgčas. Ko smo zaključili z dramskim uprizarjanjem, smo se podali v nove, malce bolj pravljичne vode. Začeli smo se pripravljati na Gregorjev sejem, pa je ta zaradi novega virusa odpadel in tudi mi smo morali ostati doma. V obdobju, ko nas je koronavirus prisilil, da smo se zadrževali v svojih domovih, v svojem kraju, smo razvijali nove ideje. Tako vam predstavljamo škrate Hotedraža, ki nam je delal družbo v dnevih samoizolacije.

Pravljico z naslovom Škrat Hotedraž je napisal Roman Treven. Ideja za škrate pa se je porodila ob pobudi, da bi zemljanko predstavili v novi luči in jo naredili bolj zanimivo. Škratje Hotedraži so namreč predavnimi časi živeli na naših tleh in kleti, ki jih poznamo kot zemljanke, so bile njihovi domovi. Pravljico smo posneli in objavili na facebook strani KTD Hotedršica ter ponudili izziv: Ustvari svojega Hotedraža. Vsakdo izmed nas, ki posluša

pravljico, si v svoji domišljiji oblikuje navihanega škrate, ki se smuka po naši vasi in se skriva za drevesi.

Pa morda veste, kako je videti škrate Hotedraž? Ne? Naj vam ga opišem.

Škrat Hotedraž je oblečen v lanene hlačke in srajčko. Na glavi nosi kapo, ki jo krasi sezonsko cvetje. Živi v zemljanki, si jo zgradi na robu kraškega polja. Njegov dom krasijo mokrice – to so male gredice, na katerih goji rosike in nanje se lovijo mušice. Te male mesojede rastlinice ujamejo ogromno mušic in škrate si iz njih skuha mušjo juho. Hotedraži obožujejo mušjo juho! Zelo radi pa imajo tudi pražen žir, brez katerega ne mine nobena prireditev.

Hotedraži so zelo bistroumni in pridni škrate. Mnogi izmed njih so oglarji, kovači, kolarji, škafarji ali pridelovalci lanu, iz katerega si napravijo oblačila. Zelo radi pa imajo tudi živali. To njihovo ljubezen začitijo tudi zlati risi, ki škratem dovolijo, da jih jezdijo in nekateri se pustijo tudi udomačiti. Zlate rise je namreč zelo težko videti, kaj šele udomačiti.

Poiščite pravljico na naši facebook strani #KTD Hotedršica in ji prisluhnite, izvedeli boste še več o njihovem življenju in dogodivščinah s Hotenjci.

Časa za ustvarjanje je bilo 14 dni in prejeli smo nekaj zanimivih risbic, tudi eno pesmico. Izziva so se lotili otroci in odrasli, ki so si dneve izolacije krajšali z ustvarjanjem. Če pa se ob prebiranju teh vrstic ali poslušanju pravljice v vaši domišljiji oblikuje podoba škrate, ki bi jo radi delili z nami ... Le pogumno tudi po koncu izziva lahko risbico objavite na naši facebook strani. Zelo je bomo veseli.

*Avtor: KTD Hotedršica
Slika: arhiv KTD Hotedršica*

LEA MIHEVC: V VSAKI NOVI VLOGI NAJDEM IZZIV

Kaj imata skupnega Logatec ter priljubljeni seriji *Ena žlahtna štorija* in *Reka ljubezni*? Simpatično Leo Mihevc, študentka tretjega letnika Akademije za gledališče, radio, film in televizijo. Je ena redkih Slovenk, ki se lahko pohvali z manekensko kariero tudi čez lužo, kjer je sodelovala s Heidi Klum. V New Yorku je preživela pol desetletja. Njena srčna želja pa je bila igralska kariera, ki jo zdaj vztrajno uresničuje. Zaradi slednje se je tudi vrnila na sončno stran Alp. Pogosto jo lahko vidimo v oglasih, nase pa je opozorila v priljubljenih domačih TV serijah. V teh dneh, ko je epidemija koronavirusa nekatere umetnike pahnila na rob, si je vzela čas za bralce Logaških novic.

Pravijo, da je osebnost igralca njegov avtorski pečat. Lea, kako bi opisali sebe?

Rekla bi, da vedno stremim k iskrenosti in skušam svoje življenje živeti v skladu s svojo resnico. Če v tem najdem še kanček zabave, pa še toliko boljše. Sem bolj občutljive narave (zato je včasih predvsem bližnjim z mano težko) in v nenehnem iskanju ravnovesja. Skušam ohranjati otroka v sebi.

Igralec Branko Đurić je ob neki priložnosti povedal, da mora imeti uspešen igralec dobro nahranjen ego. Ali je to lahko tudi past?

Velikokrat. Kot igralka mislim, da moraš vedeti, kdaj je sama umetnost večja od tebe in 'služiš' kot sredstvo ali instrument. Verjamem, da mora biti ego nahranjen do te mere, da občutiš čim manj negotovosti in dvomov, kar pa je seveda izjemno težko, skoraj nemogoče. Zase lahko rečem, da v vsaki novi vlogi najdem izziv.

Kdaj ste odkrili svoj manekenski in igralski potencial?

Z manekenstvom sem se začela ukvarjati v srednji šoli, pri šestnajstih letih, potem ko so me 'odkrili'. Igralstvo pa me je sicer od nekdaj mikalo, vendar nisem imela poguma ... Zbrala sem ga šele v New Yorku, kjer sem končala dveletni študij na šoli The William Esper Studio. Tam sem se tudi zaljubila v igro.

Kako ste se kot 21-letnica znašli v privlačnemu mestu sanj, ki nikoli ne spi. Mestu priložnosti in simbolu svobode. Ali je New York po drugi strani res tako krut?

New York zna biti vse, od lepega do krutega, predvsem pa je nepozaben. Zaradi tempa življenja v samem mestu se vse odvija z večjo intenzivnostjo, zato lahko en teden občutiš kot več mesecev. Izkušnje se kar same izživijo, pa če so slabe ali dobre. Mesto te sčasoma samo izoblikuje in čeprav je bilo na trenutke moje življenje tam res težko, sem hvaležna za celotno izkušnjo, predvsem pa prijateljstva, ki so mi med najpomembnejšimi še danes.

Katere neprecenljive izkušnje pa vam je prinesel svet onstran luže in kaj najbolj pogrešate?

Ne vem, kje začeti. Izkušenj je bilo ogromno, mislim, da bi lahko napisala celo

knjigo o tem. Zelo dragocene so zlasti s področja manekenstva. Moram pa reči, da najbolj pogrešam svoje ljudi. Sploh zdaj, ko ves svet malo stoji in ne morem kar poleteti čez lužo, da bi jih videla. Lahko smo hvaležni, da živimo v času, ko nam tehnologija omogoča približek tega. Najbolj pa pogrešam možnost, da greš ob dveh zjutraj na palačinke, ker so lokali pač odprti.

Delo vrhunškega fotomodela ni šala, za uspeh je treba garati. Kaj je bilo najtežje?

Mislim, da je bilo najtežje najti samozavest in se ne primerjati z drugimi. Vse drugo (skrb za kožo, telo, redna telovadba, zdrava prehrana) je v zdravi meri samo pripomoglo k temu, da znam bolje poskrbeti zase. Psihični vidik posla pa je tisti, ki je po mojem mnenju res zahteven, saj te nenehno ocenjujejo, primerjajo ... Vendar ko zares spoznaš, da ima čisto vsak svojo

pot, ki je drugačna od drugih, ko si v miru s sabo, lahko zares uživaš v samem delu.

Sodelovali ste s slavno Heidi Klum, kakšna se je zdela vam osebno?

Heidi je bila zelo prijazna, predvsem pa me je očarala s svojo neizmerno lepoto. Saj jo vidiš na televiziji, rečeš, kako je lepa, vendar je v živo še toliko bolj, prav navdihujoče je.

Na AGRFT letno sprejmejo le deset študentov dramske igre. Presenetljivo sta v generaciji kar dva iz Logatca, poleg vas tudi nadarjeni Gal Oblak, ki je pred kratkim prejel študentsko Severjevo nagrado. Ali sta že imela priložnost sodelovati?

Res je. Žal še nisva sodelovala, ampak se zelo veselim te priložnosti, če in ko se ponudi.

Kdaj vas bomo lahko videli na velikem odru logaškega narodnega doma? In ne nazadnje, kdaj v Hollywoodu?

Tega pa ne vem! Zaenkrat je moj cilj končati šolanje, saj se mi zdi neprecenljivo, da ima igralec na voljo štiri leta, kjer lahko preizkuša, odkriva, raziskuje in dela napake stran od oči javnosti. Če me je New York česa naučil, je to potrpežljivost, in prepričana sem, da se bo zgodilo vse ob svojem času.

Igralska kariera zahteva celega človeka. Ta postane »lifestyle«, podobno kot podjetništvo. Kaj bi priporočali mladim, ki se odločajo za samostojno pot?

Rekla bi, naj ostanejo zvesti sebi in tistemu izvornemu razlogu, zakaj to počnejo. Predvsem pa naj se nikoli ne nehajo učiti - tako iz svojih napak kot od drugih ljudi.

Ne moreva se izogniti aktualni epidemiji koronavirusa, ki je še posebej prizadela umetnike. Gledališki oder je povsem ugasnil. Kako pa je pri vašem delu?

Tako kot vsi tudi jaz v tem obdobju mirujem. Kar se tiče šolanja, imamo sicer predavanja preko interneta in delo opravljamo dalje, ampak ta čas se mi zdi izjemno pomemben, saj se ljudje (vsaj večina nas) ne znamo ustaviti in zadihati. Mislim, da lahko v vsem tem najdemo tudi kakšno pozitivno malenkost in nauk za naprej.

Lea, hvala in veliko ustvarjalnosti še naprej!

*Dejan Šraml
Foto: Urša Premik*

»MEGAKORONA« ZAKON: UKREPI ZA OMILITEV POSLEDIC EPIDEMIJE

V aprilski številki smo predstavili interventne ukrepe na področju plač in prispevkov. Nato pa je po izidu Logaških novic država sprejela prvi državni t.i. »mega protikoronski paket #PKP1« ukrepov za omilitev posledic epidemije COVID-19 za prebivalstvo in gospodarstvo, ki je stopil v veljavo z 11. aprilom. Drugi protikoronski paket #PKP2, ki je vključil še ukrepe za zagotavljanje likvidnosti gospodarstva in popravke prvega paketa, pa je začel veljati 1. maja.

V nadaljevanju so po sklopih predstavljene ukrepi, nekatere od teh lahko še vedno gospodarstvo koristi tudi na dan izida majskih Logaških novic. Med njimi so tudi takšni, ki so »povozili« ukrepe prejšnjih zakonov, predvsem v luči, da so prinesli več za gospodarstvo. Hkrati pa opozarjamo, da država pripravlja še tretji paket, ki bo namenjen predvsem reševanju slovenskega turizma in bo znan v drugi polovici maja.

Ukrepi za omilitev posledic epidemije iz prvega protikoronskega paketa rešujejo področja dela in plačevanja prispevkov za socialno varnost, socialnega varstva, pravic iz javnih sredstev in uveljavljanja pravic iz naslova starševskega varstva, zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, davkov, javnih financ, plač v javnem sektorju in gospodarskih družbah v neposredni ter posredni večinski državni lasti, kmetijstva, gozdarstva in prehrane, upravljanja z vodami, varstva okolja, kulture, znanosti in raziskovanja, preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, zavarovalništva in trga finančnih instrumentov, javnega naročanja, pogodbenih kazni, izvršbe in osebnega stečaja, izvajanja javnih storitev, finančnega poslovanja podjetij, postopkov zaradi insolventnosti in prisilnega prenehanja, oprostitve plačila storitev RTV signala in dodatnih pooblastil policije.

Država je delavcem in delodajalcem prišlo na pomoč z nadomestili za čakanje na delo in z oprostitvijo plačila prispevkov za socialno varnost za delavce, ki so napoteni na začasno čakanje na delo ali zaradi višje sile le-tega ne morejo opravljati.

Ključni ukrepi na gospodarskem področju

Delodajalci so oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje od 13. marca do 31. maja 2020 za tiste zaposlene, ki delajo. Prispevke v celoti pokrije država. Vsakemu zaposlenemu, čigar zadnja izplačana plača ni preseгла trikratnika minimalne plače, izplača delodajalec mesečni krizni dodatek v višini 200 evrov. Dodatek bo povsem oproščen plačila davkov in prispevkov.

Država bo v celoti (100 %) pokrila znesek nadomestila čakanja na delo za delavce, to je 80 % delavčeve plače in nadomestilo plače delavcu, ki zaradi višje sile ne more opravljati dela. Delodajalci so oproščeni plačila prispevkov za socialno varnost za delavce, ki so napoteni na začasno čakanje na delo ali zaradi višje sile ne morejo opravljati dela. Najvišje povračilo nadomestila delodajalcu je navzgor omejeno z zneskom v višini povprečne plače za leto 2019, ki je znašala 1.753,84 evra (bruto). Višina nadomestila plače delavcu, ki zaradi višje sile ne more opravljati dela, se izenačuje z višino nadomestila za delavce v času začasnega čakanja na delo, to je v višini 80 % plače delavca iz zadnjih treh mesecev, vendar ne manj kot znaša minimalna plača (940,58 evra bruto). Nadomestilo plače bo delodajalcem povrnila država.

Po novem so tudi delavci, ki so bili primorani ostati doma zaradi varstva otrok, ker so se vrtci in šole zaprti oziroma ker varstva ni mogoče zagotoviti, ali iz drugih objektivnih razlogov, ali zaradi nezmožnosti prihoda na delo spričo ustavitve javnega prevoza, ali zaradi zaprtja državnih mej, upravičeni do 80 % nadomestila plače in ne več zgolj 50 %, kot je predvideno sedaj. Tudi v tem primeru bo nadomestilo plače krila Republika Slovenija, pri čemer bo višina povračila navzgor omejena z zneskom povprečne plače za leto 2019, ki je znašala 1.753,84 evra (bruto). Nobeno od omenjenih dveh nadomestil plače ne sme biti nižje od minimalne plače (940,58 evra bruto), s čimer Vlada skuša še dodatno omiliti posledice pandemije za tiste z najnižjimi plačami.

Odlog plačila obveznosti za 12 mesecev se

lahko odobri za dolžnike kreditnih ali drugih obveznosti, sklenjene na podlagi zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb in zadrug v težavah. Tudi za kreditojemalce, ki najamejo kredit pri javnem skladu, lahko velja odlog plačila za 12 mesecev (SPS, SRRS). Državno poroštvo za določen delež odloženih plačil obveznosti po zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev. Banke v času odloga na odloženi del glavnice obračunavajo dogovorjeno obrestno mero.

Kadar je upnik javni organ, se plačilni rok lahko podaljša za 60 dni. Navedeni rok za plačilo ostane v veljavi še eno leto po razglasitvi konca epidemije. Plačilni rok za proračunske uporabnike za plačila zasebnim subjektom se skrajša na osem dni.

Obroka predhodne akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, kot tudi obrokov akontacije davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2020, ki dospejo v plačilo do 31. maja, se ne plača.

Samozaposleni, družbeniki, verski uslužbenci, kmetje

Izplačilo mesečnega temeljnega dohodka v višini 350 evrov za marec ter po 700 evrov za april in maj. Oprostitev plačila socialnih prispevkov od 13. 3. do 31. 5. 2020.

1. maja 2020 pa je nato stopil v veljavo še Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (#PKP2). Cilj zakona je podjetjem omogočiti oživitve njihove investicijske aktivnosti in s tem ohranitev delovnih mest.

Državna jamstva za likvidnostna posojila podjetij

- Višina posameznega poroštva bo največ 70 % glavnice za velika podjetja in 80 % glavnice za mikro, majhna ali srednja podjetja.
- Višina posojila bo največ 10 % prihodkov v letu 2019 in ne več od letnih stroškov dela.

- Pogodba za posojilo mora biti sklenjena med 13. 3. in 31. 12. 2020.
- Rok za odplačilo posojila je največ 5 let.
- Posojilo ni namenjeno podjetjem v težavah, povezanim družbam, družbam s sedežem v tujini in družbam v davčnih oazah.

Dopolnitve prvega paketa ukrepov

- Tisti, ki so izgubili delo v času epidemije, prejmejo začasno nadomestilo plače v višini 513,64 evra bruto mesečno; vlogo oddajo območnemu zavodu za zaposlovanje.
- Do nadomestila plače za delavce so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo prihodki letos upadli za več kot 10 % glede na 2019.
- Do nadomestila plače in plačila socialnih prispevkov za delavce, ki so na začasnem čakanju na delo, so upravičene tudi humanitarne in invalidske organizacije.
- Do nadomestila plače za delavce so upravičeni tudi delodajalci iz finančne

ali zavarovalniške dejavnosti, če imajo manj kot deset zaposlenih.

- Plačila prispevkov za socialno varnost so oproščeni zavezanci, ki so dolžni plačevati poklicno zavarovanje.
- Do mesečnega temeljnega dohodka in oprostitve plačila socialnih prispevkov so upravičeni tisti samozaposleni, ki jim bodo prihodki letos upadli za več kot 10 % glede na 2019.
- Do mesečnega temeljnega dohodka in oprostitve plačila socialnih prispevkov so v sorazmernem deležu upravičeni tisti samozaposleni, družbeniki, verski uslužbenci in kmetje, ki delajo za krajši delovni čas.
- Delavci se bodo lahko na zahtevo delodajalca v času začasnega čakanja na delo vrnili na delo za do sedem dni v tekočem mesecu (ne nujno zaporednih).
- Država bo zagotovila mesečni krizni dodatek za invalide, zaposlene v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih.
- Do enkratnega solidarnostnega dodatka v višini med 130 in 300 evrov so upravičeni tudi brezposelni prejemniki nadomestil iz invalidskega zavarovanja in prejemniki poklicnih pokojnin, če te ne presegajo 700 evrov.

vanja in prejemniki poklicnih pokojnin, če te ne presegajo 700 evrov.

- Do dodatka za nevarnost in posebne obremenitve so upravičeni zasebni izvajalci socialnega in zdravstvenega varstva, ki opravljajo javno službo.
- Zavod za zaposlovanje lahko brezposelne delavce napoti na začasna in občasna dela v kmetijstvu.
- Najemnikom poslovnih prostorov, ki so v lasti države ali občine, v času epidemije ne bo treba plačati najemnine.
- Dodatna olajšava za donacije, namenjene odpravi posledic epidemije.
- Oprostitev plačila DDV za maske in razkužila od vključno 13. 3. do vključno 31. 7. 2020.
- Pospešitev izdaje gradbenih dovoljenj, poenostavitev upravnih postopkov po gradbenem zakonu in predpisih s področja varstva okolja in ohranjanja narave.

Za tolmačenje posameznih ukrepov ter pomoč so logaškimi delodajalcem in podjetnikom na voljo na Območni obrtno-podjetniški zbornici Logatec, 051 651 538, info@ooz-logatec.si.

Dejan Šraml

Nova serija Huawei P40 za nove začetke

Huawei P40 lite

5 €
x 24

Huawei P40

21 €
x 24

Huawei P40 Pro

30 €
x 24

Na paketu A1 Go! M

A1.si

A1 Logatec
Stara cesta 6, Logatec
M 040 711 544

Cena 21 € predstavlja mesečni obrok za nakup telefona Huawei P40, cena 30 € predstavlja mesečni obrok za nakup telefona Huawei P40 Pro in cena 5 € predstavlja mesečni obrok za nakup telefona Huawei P40 lite ob vezavi za 24 mesecev na paketu A1 Go! M in sicer v primeru plačila telefona v 24 enakih zaporednih mesečnih obrokih, pri čemer se vsi obroki, tudi prvi, mesečno prištevajo računsko za opravljene elektronske komunikacijske storitve družbe A1 Slovenija, d. d. Obstoječi naročniki, ki imajo sklenjeno veljavno pogodbo o zagotovitvi posebne ugodnosti, lahko kupijo telefon po ceni na obroke po pogojih Predčasnega nakupa telefona. Najnižja cena naprave ob unovčivi popusta je 1 €. Cena telefona je odvisna od izbranega naročniškega paketa. Zaloge mobilnih naprav so omejene. Ponudba je veljavna za fizične in pravne osebe. Ponudba ni združljiva z ostalimi ugodnostmi in popusti A1. Popusta ni mogoče zamenjati za gotovino. Za pakete A1 Go! veljajo Splošni pogoji za izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev za potrošnike oz. pravne osebe in podjetnike, Posebni pogoji za izvajanje mobilnih storitev ter Opis paketov A1 Go!, ki so skupaj s cenami ostalih storitev na voljo na 040 40 40 40, A1.si in na prodajnih mestih A1. Vse cene vključujejo DDV. A1 Slovenija, d. d., Šmartinska c. 134b, SI-1000.

LOVSKO PESNIŠTVO OD LOVSKE MITOLOGIJE DO LOVCA NEIZTROHNJENEGA SRCA – POSLANICA

Prepričan sem, da je veliko mladih, katerim je naša organizacija poleg upravljanja z divjadjo zanimiva tudi z vidika lovske kulture, literature, znanstvenih odkritij na področju divjadi. Privabiti bo treba populacijo z znanjem iz biologije in še zlasti ekologije divjadi, iz varstva okolja in iz varstvene zakonodaje, obstoječe članstvo pa izobraževati v tej smeri.

(Vizija! Lovec, CI. letnik, Št. 7–8/2018, avtor: Čedomir M. Vučič)

Kultura je tista, ki človeka plemeniti; je pot do katarze posameznika in družbe. Tudi lovska kultura.

LOVCA HREPENENJE

»Miren pogled v daljavo izžarevajo tvoje oči,
rano bolečo krvavo, odpirajo slutnje noči.
Vem, da preziraš me, usta ti to govore,
čepprav ne zavedaš se tega in nočeš, da to se izve«.

Mi pelo srce je Upanja, kjer Linhart je rojstni kraj,
predmestja sanjskega visokogorja raj,
do Zat'mina, Načina in korit, kjer Dante svoje dni,
tešil hrepnenje do Beatrice je ljubezni.

Tako kot Dante ljubil Beatrice še po njeni smrti je,
pel večno ljubezen svoji muzi Lauri je Petrarka.
V cerkvi trnovski vnelo srce Prešerna za srce je Julije,
tako lovec ljubi »zeleno muzo« svojo, brez prestanka.

Že pripovedka stara nam govori, da igrati se ne gre
z naravo in iskrenostjo. »In nikar ne igray ljubezni,
pa tudi ne preziraj je, čepprav si razočaran in ogorčen
zakaj ljubezen je večna, kakor je večna tudi trava ...«*

Je stala krčma, kjer stekata se Koritnica in Soča.
Krčmarja hčere snubcev je bilo veliko, a ljubila je le
lovca. Čepprav v srcu nosil vse bogastvo je gora,
biseri bogatega beneškega kramarja so ji segli do srca.

Lovec trentarski odloči se, da najde pot do Bogatina,
ustrelil Zlatoroga je in sledil mu do strme je pečine.
Tam našel je planike, najlepše rože triglavske.
Zlatorogu moč povrne zel zaužita, porine lovca prek
strmine.

Truplo njegovo nasledjo je pomlad priplavalo pred
krčmo, s šopkom triglavske rože in planik v rokah.
Žene bele Jezersko so dolino za vedno zapustile.
Zlatorog raj spremenil v kamnito melišče je na mah.

Lovca neiztrohnjeno srce še vedno živi v ljudeh,
ki mar jim za čistost je na življenja poteh.
Usodna lahko je soodvisost, posledice pa težke in
boleče.

Poguba nam lahko sledi, Če človek – lovec, se je ne drži.

Miren pogled v daljavo izžarevajo tvoje oči,
rano bolečo krvavo, odpirajo slutnje noči.
Vem, da preziraš me, usta ti to govore,
čepprav ne zavedaš se tega in nočeš, da to se izve.
Čujem šepet gora, ukraden mi del je srca...

Desiderata* - Katedrala sv. Pavla v Baltimoru

*V letu Gospodovem 1692.
Dolgoletni dopisnik Revije Lovec in avtor: Č. Miro Vučič*

Dolgost življenja našega je kratka,
kaj znancev že zasula je lopata,
odprta noč in dan so groba vrata,
kdaj ne pove nobena pratka.
(France Prešeren)

ZAHVALA

Anton Lipovec
10. 1. 1930 – 16. 3. 2020

Ob slovesu od moža, očeta, dedka
in pradedka se iskreno zahvaljujemo
sorodnikom, sosedom, prijateljem in
vsem drugim za besede sožalja.

Hvala Zdravstvenemu domu Logatec, še posebej dr. Špeli
Albreht in njeni ekipi za dolgoletno zdravljenje.

Zahvaljujemo se tudi g. Gorazdu Bošnjaku za organizacijo
pogreba, pevcem, trobentaču in Cvetličarni Karmen.

Vsi njegovi

Ko tvoje zaželimo si bližine,
gremo tja v mirni kraj tišine.
Tam srce se tiho zjoče,
saj verjeti noče,
da te več med nami ni.

ZAHVALA

Sabina Urbas
25. 10. 1924 - 29. 3. 2020

Ob slovesu naše mame, tašče, babice
in prababice se iskreno zahvaljujemo
sorodnikom in znancem za izrečeno
sožalje.

Hvala zaposlenim v Domu starejših Grapovčnik in g. Gorazdu
Bošnjaku iz Komunalnega podjetja Logatec za organizacijo
pogreba ter cvetličarni Karmen za cvetlični aranžma.

Vsi njeni

CVETJE V SPOMIN ANDREJU GOSARJU

Ob 50-letnici smrti logaškega misleca dr. Andreja Gosarja je žu-
pan Berto Menard 21. aprila položil cvetje k njegovemu spomeni-
ku in tako počastil spomin na pravnika, univerzitetnega profesor-
ja, politika in ekonomista.

Dr. Andrej Gosar je živel med letoma 1887 in 1970 in velja za
izumitelja socialne države na Slovenskem. Kdor ga bere in razu-
me, opozarja, da je njegova ideja socialnega tržnega gospodarstva
tisto, na kar smo v neoliberalizmu pozabili.

Spomnimo, v Logatcu in v Ljubljani je 28. in 29. marca 2014 po-
tekal dvodnevni simpozij o dr. Andreju Gosarju, na Radiu Vati-
kan so objavljeni posnetki predavanj, na Dunaju pa so lani odprli
Gosarjevo sobo.

*Blanka Markovič Kocen
Foto: Uroš Gutnik*

Foto: B. M. K

LOGAŠKE NOVICE								BARVILO V ORGAN-SKEM TKIVJU	KDOR IGRA NA OBOO	ŽENSKA, KI IZVAJA SABO-TAŽO	LESEN NOSILEC OSTREŠJA	
FOTO: BLANKA MARKOVIČ KOČEN								OMEJITEV UŽIVANJA HRANE				
PRESTRANOST								DESNI PRITOK ZAHODNE MORAVE V SRBIJI				
NEVARNA STRUPENA KAČA								RASTLINA Z BETOM IN KLOBUKOM				
RUMENKASTO TRJAVA MOČVIR. PTICA								BENIGNA MIŠIČNA BULA				
HUMORISTKA PUTRIH								SL. FARMAKOLOG (MLADEN) IZOLACIJA			SKUPEK, CELOTA	
KMEČKO ROČNJE								PRODAJ. SEMEN MESTO V BELGIJI, ALOST				
NIKI LAUDA								STROJ, APARAT DOBA, VEČNOST			DOMAČE VRHNE OBLAČILO	AMERIŠKI TERENEC
MOŠKI, KI MASTUR-BIRA								AKONTACIJA WC ŠKOLJKA ZA MOŠKE			ALPSKE REŠEVALNE SANI HUMORIST JURIČ	
LUKNJAST MLEČNI IZDELEK								OVOJ PRI PLODU ORIENT. ŽGANJE			ŽIVALSKO BLATO BLAGO ZA KAVBOJKE	
KLADA ZA SEKANJE DRV								STAVBNI ZID STEPSKA TRAVNATA PLANJAVA			ŠVED. IME ZA JEZERO INARI IMITACIJA TURKIZA	
TOVOR, BREME								AMER. JAZZIST (STANLEY) ATLETSKI REKVIZIT			ZNACILNA OBLIKA VOJAŠKI GOSENIČAR	
IVAN LOTRIČ								NADLEŽNA POLETNA ŽUŽELKA GRŠKA ČRKA			JANEZ DOLINAR NEVARNA BOLEZEN	
AMER. FILMSKI REŽISER (JOEL)								PRIPRAVA ZA STISKANJE			ČUD, NARAVA SIMBOL ZA SELEN	
ŠVIC. LETALIŠČE V LUGANU								IGRALKA WINSLET			PROSTOR ZA PEVCE V CERKVI	

ZEMLJA KLIČE PO SPREMEMBAH

Da se svet okoli nas spreminja, opazamo vsak dan, letošnje leto še posebej. Zaradi epidemije smo se bolj posvetili sebi, svojim bližnjim pa tudi okolju, ki nas obdaja.

Našli smo tiste skrite koticke blizu nas, za katere nam prej sploh ni bilo mar. Marsikdo je prvič opazil, da blizu njegove hiše teče majhen potoček, na katerem se lahko naredi mlinček, da se po drevesih lahko pleza, skriva med njimi. Spoznali smo, da je na balkonih in okenskih policah poleg rož prostor še za začimbe, solatko, paradižnik ... Seveda je v naši občini veliko vrtov, njiv, ki jih obdelujejo pridne roke, pri čemer so v pomoč tudi ustrezna orodja in stroji. To pomeni boljšo samozadostnost s hrano, s tem je že narejen eden od korakov do boljšega okolja.

22. aprila letos smo že petdesetič obeležili svetovni dan Zemlje. Tokrat ni bilo javnih druženj, dogodki so potekali na spletu, govor pa je bil predvsem o blaženju podnebnih sprememb. Trenutna situacija kaže, da so spremembe ravnanja, ki koristijo planetu, naravi in vsem živim bitjem, mogoče. Največ pozornosti je bilo namenjeno vodi. Vedno pogostejša so obdobja suše (aprila letos vreme ni bilo podobno aprilskem, zato zemlja že kliče po dežju), ko pa so padavine, so pogosto močne, tla jih ne morejo požirati, imamo poplave, udore zemlje.

O tem je govor tudi v Oceni podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja, ki so jo pripravili na Agenciji RS za okolje. V Sloveniji se je podnebje v zadnjih 60 letih močno spremenilo, povprečna temperatura se je povišala za 2 stopinji Celzija, manj je padavin, manj snega. Zadnja leta je tako tudi v Logatcu, saj je bil le 2018. pokrit s snegom slaba dva meseca, lani na primer samo 18 dni. Leta 2100 snega v Logatcu ne bodo več poznali. Kar pa bodo občutili kmetje, saj spomladi, v obdobju rasti, zaloge vode, ki jo predstavlja sneg, ne bo. Vedno pogosteje se bomo soočali z daljšimi in močnejšimi vročinskimi valovi in sušami. Iz ocene je razvidno, da bi se naj do konca stoletja povprečna temperatura v Sloveniji dvignila za dobrih 5 st.C (poletna za 5,1, zimska za 5,4).

To pa pomeni, da bomo imeli več vročinskih valov, več vročih dni (temperatura nad 30 st.C). Če vzamemo, da smo imeli zadnja leta v Logatcu največkrat 12 vročih dni, naj bi jih imeli leta 2100 blizu 60, skoraj dva meseca. A ne naenkrat, pač pa v sušnih, vročinskih obdobjih, le-ta pa bodo prekinila močna neurja, kar pomeni preveč padavin naenkrat, tudi poplave.

To je seveda najbolj črn scenarij. Da se ne bi uresničil, lahko marsikaj storimo sami. Na agenciji med drugim predlagajo prehod na sijalke manjše moči, sušenje perila na zraku, ločevanje in recikliranje odpadkov, pranje perila pri nizkih temperaturah, življenje brez avtomobila, odpoved prekooceanskim letom ...

Slednje se ujema tudi s trenutno situacijo. Torej počitnice doma, v naši Deželi. To pa bo, kot kaže, veljalo vsaj za letos, če ne tudi za naslednja leta. Še o vplivu vladnih ukrepov v zadnjih mesecih na okolje. »Glede na lansko leto se je za polovico zmanjšala emisija ogljikovih dioksidov, torej so prebivalci v bližini cest imeli boljši zrak. O drugih vplivih na okolje še ne moremo podrobno odgovoriti, saj še ni opravljenih vseh primerjav. Upoštevati moramo tudi, da so se manj ogrevali javni prostori, zato pa bolj zasebni. Na onesnaženje vplivajo še drugi dejavniki, tudi puščavski pesek, cvetni prah...« so nam povedali na oddelku za klimatologijo Agencije RS za okolje.

Besedilo in foto: Brane Pevec

